Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 10 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

№ 149	Łódź, Niedziela, 29 czerwca 1930 r.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג ג׳ תמוז תר״ץ	№ 149

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פארק העלענאוו — פארק העלענאוו

היינט, זונטאג, 29 יוני, 2 נאכמ. קומט פאר לטובת דער

נאכט-פאגאטאוויץ ביים „לינת הצדק"

א רויסע גארטעז-פערוויילונג

מיט אַן איבערראשענד רייך פראגראם. פאנטאסטישע לאָטעריע מיט זעהר ווערטפולע פאנטן (50 גר.) 2 ארקעסטערס 2

לודקעס / קאנפעטי / בענגאלישע פייער / דאנסינג אויף דער פרייער / רייכהאלטיגער כשר׳ער בופעט

בעמערקונג: דער כימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ דיר. ט. רידער, וועט אויספיהרען ספעציעל יודישע קאמפאזיציעס.

פאר ארבייטענדע אינטעליגענץ הנחה-בילעטען.

Sprzedaż parcel leśnych z parcelacji lasu „Chełmy" należącego do miasta Zgierza, się rozpoczęła. **Ceny parcel od zł. 1.50** za 1 mtr. kw. na dogodn. warunkach spłaty. Wielkość ziałek od 1500 do 2500 mtr. kw. Urocza miejscowość, pokryta pięknym lasem i zagajnikiem, w granicach miasta zgierza, dogodna komunikacja tramwajami Łódź-Zgierz i Łódź-Ozorków. 5 minut drogi od przystanku tramwajowego w „Adelmówku". Elektryczne oświetlenie zapewnione.

Obejrzenie planu parcelacyjnego i udzielenie informacyj odnośnie warunków sprzedaży w Magistracie — Sekretarjacie codziennie w godzinach urzędowych od 8.30 rano do 3.30 po poł., w soboty w godzinach od 5 do 8 wiecz., w niedziele zaś od 9-ej rano do 12-ej w poł. Prócz tego w niedziele udzielać będzie informacyj leśniczy na miejscu.

MAGISTRAT m. ZGIERZA

שטאטיש טעאטער

ציגעל-גאס 63.

פון דינסטאג, ד. 1 יולי ד. י. הויבן זיך אָן די גאסטראָלן פון דער

ווילנער טרופע

יאר XV. דינסטאג, דעם 1-טן יולי, 8³⁰ אוונט. קאָמ. ט. מזאה.

א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער

אַן׳אויסגעטראכטע קאָמעדיע אין 4 אַקטן פון מ. ליפשיץ.

אינסצעניזאַציע און רעזשי — מ. וויכערט. דעקאָר. און קאָסטיומען — וו. ווײנטרויב. ניגונים — הענעך קאָן. טענץ און פלאַסטיק — לאה ראָטבוים.

איינצעלהייטען אין די אַפישען.

בילעטן צו בעקומען אין בעשטעלונגס-קאסע פון שטעטישן טעאטער, פעטריקאווער 74.

PATRIA — PATRIA

בעקאנטמאכונג.

די בעקאנטע פירמע

„PATRIA" - שאקאלאד- און צוקערווארען-פאבריק

מאכט בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום,

אז אלע אונזערע אויסארבייטונגען, וואס זענען פראדוצירט פון די בעסטע מאטעריאלען און מעכאניש אויסגעארבייט אויף די נייעסטע מאשינען זענען פערזעהען דורכאויס מיט דער אויפשריפט „PATRIA" ווי: „פאנטאזיע" „בריליאנט" קאַרמעלן", „טאפעל-שאקאלאד", „איריס" א. א. וו.

עלטערן! מאכט אויפמערקזאם אייערע קינדער אז ביים קויפען זיסווארג פאר 5 אדער 10 גראשען א שטיק, זאל זיי בעדינען דער אויפשריפט „PATRIA".

בעמערקונג: איריס 2 שטיק 5 גראשען

פערלאנגט נור פון דער פירמע

„PATRIA"

PATRIA — PATRIA

מאשין-לעכער

ווערען אנגענומען ביי ג. נארדמאן, צעגעלנ. 29

צו דער תתונה פון מיין פריינדין

פרל. צעלא גוטגאלד

מיט ה׳ עליאש זשיטא

ווינש איך א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.

יהושע לייזע אויטש.

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אָן פון 9—1 מיטאג און פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. FELDMAN

אַקושער און פרויען-אַרצט

Rzgowska 5, tel. 191-08

נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאג און אין דער לעטש. ניצע Piotrkowska 62 פון 5.30-7.30 נאכמ.

Dr. med. I. FAJWLEWICZ

צוריקגעקעהרט

ציגעל-גאס 19

טעל. 117-61.

בעקאנטמאכונג

איך מעלדע די, וועלכע האבען פראָטעסטירטע וועקסלען פון דער פירמע

„איזיק טוריאנסקי" — פון — גראדנא

פון יענע יאָהרען און ווילען האבען די געלעגענהייט אויפצומאהנען זייערע געלדער, ביטע זיך ווענדען לטובת זייערע אייגענע אנגעלעגענה. לויט׳ן אדרעס:

Grodno, Brygidzka 11, Dr. Heller

מעבעל

פון א שפייז-צימער, ווי א קרעדענס, א טיש, 6 שטיל און א קאנאפקע געלעגענהייטלעך ביליג צו פערקויפען. נארוטאָ װישא 42, וו. 12 ביז 11 פריה און פון 5—2

די לייטונג

פון 1-טען ארטאדאקסישן לעהר-אנשטאלט

„דרכי-נעם"

פון גרשון אלי׳ ליסס אין לאדז

ערשטער „דרכי-נעם"

פילינסקי 50, טעלעפאן 215-26

צווייטער „דרכי-נעם"

אַל. 1 מאי 20 (זשעראָמסקעגא 16) טעל. 200 43

מאכט דערמיט בעקאנט פאלגענדעס: אין המכם מיט׳ן בעשלוס פון דער „ראַדע שקאלנע" אין לאדז פון דעם 24 טשערוויעץ 1930 ווערט געעפענט פון נייעם שול-יאהר 1930/31

א לעהר-אנשטאלט אויף אַל. 1 מאי 20 פראָנט 1 שט.

אין א ערשטקלאסיגען קאמפאָרט אייגנעאָרדענטען גרויסען און ליכטיגען לאקאל מיט אלערליי נויטיגע טעכנישע און היגיענישע איינריכטונגען.

אין די אויבענדערמאָהנטע לעהר-אנשטאלטען וועט זיין טעטיג א קאמפּאָרט איינגעאָרדענטע

גן-ילדים

אונטער דער השגחה פון ספעציאליסטען פעדאגאגען.

פאר די תלמידים-בחורים פון לעהר-אנשטאלט „דרכי נעם" וועט ווייטער זיין טעטיג די איבערזאל בעוואוסטע

מתיבתא לתלמוד ולהוראה

ביי דער מיטארבייט פון בעוואוסטע בעלי-הוראה און פאר די אבסאלווענטען ווידער פון למודי-חול וועלען אויך ווייטער טעטיג זיין די פערברייטערטע

8-קלאסיגע גימנאזיאל-קורסען

בעשטעטיגט פון שול-קוראטאריום פון ד. 28 שיערפיען 1929

אונטער דער לייטונג און מיטארבייט פון בעקאנטע גימנאזיאל-פראפעסארען.

גלייכצייטיג ווערט בעקאנט געמאכט, אז אין

פענסיאן

ביי דער לעהר-אנשטאלט „דרכי-נעם" זענען נאך פערהאן עטליכע פרייע פלעצער פאר צוגערייזטע תלמידים.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין די קאנצעלאריעס פון די אויבענדערמאהנטע לעהר-אנשטאלטען טעגליך פון 9—1 פארמ. און 4—7 נאכמ.

ביז׳ן 17/8 צוליב די פעריען ווערען די איינשרייבונגען אנגענומען נאר אויף פילינסקי 50 פון 8—2 פארמ.

די לייטונג.

היצען!

ווי אויסגעצייכענט דערפרישט

א גלאז גוט ביר,

וואס איז געמאכט ביי זיך אינדערהיים נאר פאר 4 גראשען

פון ביר-עקסטראקט „PROSPERITE".

יעדער איינציגער קען לייכט זיך מאכען דאס אויסגעצייכענטע, אונגעוועהנליך בעשמאקע, געזונדע און ביליגסטע!

צו בעקומען אין אלע קאלאניאל-געוועלבער און סקלאר-אפטעקשנעס און פעקעטען פון גרינעם קאליר אויף 50 גלעזער 1,20 זל.

„PROSPERITE" Łódź, Leszno 22. Tel. 191-51.

ווילקער שוהל, זאבאדניא 56.

דינסטאג, פ׳ חוקת (דעם 1-טען יולי ד. י.) צו מנחה-מעריב וועט דער חזן ה. לים צוזאמען מיט׳ן כאר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ה׳ פאקאלאווסקי מאכען

א פייערליכע הזכרה

נאך די 3 יודען, וועלכע זענען ערב שבועות אויף א טראגישען אופן אומגעקומען אויף זאוואדזקא 38.

אין פראגראם: מנחה, מעריב, טרויער-רעדע, אל מלא רחמים.

פאר פרויען איז רעזערוירט די פרויען-שוהל.

בעמ.: די גאנצע הכנסה איז בעשטימט פאר די פאמיליעס פון די קרבנות.

דער קאמיטעט צו העלפען די אומגליקליכע פאמיליעס.

היינט—קאנגרעס פון צענטראלעוו אין קראקא

10 טויזענד דעלעגאטען בעטייליגען זיך אין קאנגרעס. — טויזענדער מענשען אויף די שאסעען, וואס פיהרען צו דער שטאט. — די פראקישע באיובקע מיט ד"ר לאקעטעק איז דער שפיץ און די פ.פ.ס.'שע מיליץ אנגעקומען קיין קראקא. — די מאכט־ארגאנען איבערגעצייגט, אז דער קאנגרעס וועט אדורך רוהיג. —

צענטראל־עוו גרייט איבערצונעמען די רעגירונג

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט דעם קאנגרעס פון צענטראלעוו, וואס קומט מארגן פאר אין קראקא, הערשט אין דער שטאט א געוואלדיגע בעוועגונג. אלע שאסעען ארום קראקא זענען פול מיט פורען, וואס גייען א גאנצע נאכט צו פיס אין שטאט אריין אויפן קאנגרעס.

אין קאנגרעס וועלען זיך בעטייליגען 10 טויזענד דעלעגאטען, און ווי מען רעכענט וועלען דעם מארגענדיגען טאג קומען קיין קראקא איבער 100 טויזענד מענשען.

היינט אינדערפריה זענען געקומען אלע פיהרער פון די פארטייען, וואס געהערן אריין אין צענטראלעוו.

ארום האלב 10 אזייגער איז זיך צוזאמענגעקומען דער צענטראל־קאמיטעט פון צענטראלעוו אויף א זיצונג. עס זענען נאך אמאל איבערדיסקוטירט געווארען די רעזאלוציעס, וואס זענען פארבעריים געווארען אויפן מארגענדיגען קאנגרעס.

אין די דאזיגע רעזאלוציעס וועט דער צענטראלעוו פריי און אפען בעצייכענען זיין בעציהונג צום מארשאל פילסודסקי און צום מלוכה־פרעזידענט מאשטשיצקי.

אויף דער פערזאמלונג פון צענטראל־קאמיטעט זענען אויך פארגעלייגט געווארען די רעדעס, וואס דארפען פערענטליכט ווערען אויפן קאנגרעס. דאס וועלען זיין קורצע רעדעס, העכסטענס 15 מינוטען. א גרויס געוויכט שרייבען צו די פארטייען פון לינקס און פון צענטער ט...ס רעדע, וועלכע זאל זיין אויסערגעוועהנליך שטארק.

צענטראלעוו גרייט איבערצונעהמען די מאכט

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין געשפרעכען מיט פרעסע־פארשטעהער האבען די פיהרער פון צענטראלעוו שוין ערקלערט, אז דער ציל פון קאנגרעס איז אפצושאפען איינמאל פאר אלעמאל די דיקטאטור און שטעלען מיט פעראייניגטע כוחות שאפען א פארלאמענטארישע רעגירונג.

ווי עס האט ערקלערט א פארשטעהער פון צענטראלעוו, אז די פארטייען פון צענטער און פון לינקס זענען גרייט איבערצונעהמען די מאכט און פון זיי צו שאפען א רעגירונג, וואס זאל זיין פעראנטווארטליך פארן סיים. דער מארגענדיגער קאנג־רעס זאל פערענדיגען דעם קאמף מיט דער רעגירונג.

מען זאגט, אז דער מארגענדיגער קאנגרעס וועט זיין דאס גרעסטע פאליטישע געשעהעניש פון די לעצטע צעהן יאהר אין פוילען.

די היפש־ראטען פון די פארטייען האלטען אפ זיצונגען

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון היפש־ראט פון „פיאסט". נאכמיטאג קומט זיך צוזאמען אויך א זיצונג דער היפש־ראט פון נ.פ.ר.

א בעזונדער בעראטונג האבען אויך אפגעהאלטען די פיהרער פון פ.פ.ס.

מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען אין קראקא

סענסאציאנעלער קלאנג וועגען זיין קומען

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז געקומען קיין קראקא דער מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען מאטאקעוויטש.

ער וועט זיך בעטייליגען אין דער פייערליכקייט פון לעגען דעם גרונדשטיין פון אנהויב פון די ארבייטען צו רעסטאווירען דעם וואוועל.

אין שייכות מיט דעם אנקומען פון מיניסטער מאטאקעוויטש, האט זיך דא פערשפרייט א סענסאציאנעלער קלאנג, אז ער זאל האבען בעקומען די מיסיע אונטערצוהאנדלען מיט די פארשטעהער פון צענטראלעוו.

די פראקישע „באיובקע" און פ.פ.ס.'שע מיליץ זיך פערזאמעלט אין קראקא

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). קיין קראקא איז אנגעקומען זעהר א סך פאליציי. עס איז אויך געקומען פון ווארשא די גאנצע פראקישע באיובקע מיט זייער פיהרער ד"ר לאקעטעק. דער זיץ־ארט פון ד"ר לאקעטעק איז אין פאליציי־קאמיסאריאט.

קיין קראקא איז אויך אנגעקומען די גאנצע פ.פ.ס.'ישע מיליץ, ווי אויך אלע מיטגלידער פון „טאר" פון גאנץ פוילען.

דער קראקאווער פעראיין פון די לעגיאנען, האט ארויסגעלאזען אן אויפרוף, אז ער וועט זיך צום קאנגרעס בעציהען ניטראל.

פאלשער אויפרוף, אז דער קאנגרעס ווערט אפגעלעגט

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ווי עס גיבען איבער די פיהרער פון צענטראלעוו, האט מען היינט אין די דערפער פערשפרייט אן אויפרוף, אונטערגעשריבען פון ווי־טאסען, אין וועלכען עס ווערט געמעלדעט, אז דער קאנגרעס איז אפגעלייגט געווארען.

אויך די פ.פ.ס.'ישע פיהרער גיבען איבער, אז א גאנצע רייה ארבייטער־פעראיינען, ווי למשל, דער באהן־ארבייטער־פעראיין א. אא. האבען בעקומען צוגעשיקט מעלדונגען, אז דער קאנגרעס ווערט אפגעלייגט. זיי האבען זיך אנגעפרעגט, צי דאס איז אמת, און דער ארגאניזיר־קאמיטעט האט זיי טעלעפאניש אויפגעפאדערט צו קומען.

פון די קרייזען פון צענטראלעוו גיט מען איבער, אז דער אויפרוף, סיי די מעלדונגען אין די פעראיינען זענען געווען פאלשע און האבען געהאט דעם ציל צו דעזאריענטירען די אנטיילנעהמער אין קאנגרעס.

צי וועט דער קאנגרעס אדורך רוהיג?

קראקא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די פראגע, צי דער מארגענדיגער קאנגרעס און די דעמאנסטראציעס וועלען א דורך רוהיג בעשעפטיגט אלעמען.

אין אלגעמיין זענען די מאכט־ארגאנען איבערצייגט, אז דער מארגענדיגער טאג וועט א דורך רוהיג.

די זעלבע מיינונג איז מען אויך אין די קרייזען פון צענטראלעוו. מען איז זיכער, אז די רעגירונגס־פארטייען וועלען נישט מאכען קיין שום געגען־דעמאנסטראציעס. אלס בעסטער בעווייז, זאל דינען דער אויפרוף פון לעגיאניסטען־פעראיין, וועלכער פאדערט אויף זיינע מיטגלידער צו פערהאלטען זיך רוהיג.

פון דער אנדערער זייט אבער האבען די פיהרער פון צענטראלעוו ערקלערט, אז זיי וועלען באלד אין אנהויב אונטערדריקען יעדען פרוב פון פראוואקאציע צו שטערען דעם קאנגרעס.

די ווארנונג פון „ראבאטניק"

ווארשא, 28 (טעלעפאניש) אין היינטיגע „ראבאטניק" איז פערעפענטליכט פאלגענדע ווארנונג:

„אין דער פרעסע האבען זיך בעוויזען ידיעות, אז קיין קראקא קלייבען זיך אונטער פרעטעקסט פון לאנדווירטשאפטליכע אויספלוגען פון עפעס פראר־רעגירונגס־ארגאניזאציעס און פערשידענע הערער פון לאקעטעקס דרושינעס.

מיר קאנטראלירען נישט נאך די דאזיגע ידיעות און דאס קומען צו פאהרען פון די דאזיגע הערער וואלט אונז נישט און מאכט אונז נישט קאלט.

מיר ווארנען נאר ווען מען וועט די הארך, אז יעדער פרוב צו שטערען די רוה פון קאנגרעס וועט פון דער גאנצער ענערגיע באלד אין אנהויב אונטערדריקט ווערען.

מיר ווארנען!"

צוגאב-קופאן
צווייטע סעריע
פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען
שנייד אויס דעם קופאן!

לעזט און פערשפרייט
דאס 5-גראשען-בלאט

Dr. Rożaner
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 12-988
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אווענט
סם. ווארטע־זאל פאר פרויען.

היינט
געפינען די לעזער דעם צוגאב־קופאן
אויף דער צווייטער סעריע פון
גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט"
צו געווינען 100 ווערטפולע פרעמיעס.
די קופאנעס ווערען היינט אנגענומען אין דער אדמיניסטראציע. די קופאנען דארפען אריינגעלעגט ווערען אין קאנווערטען, אויף וועלכע עס איז אנגעשריבען דער נאמען, ביינאמען און גענויער אדרעס פון דעם קופאן־זאמלער. פאר די לעזער, ביי וועלכע עס פעהלט איינער אדער מעהר קופאנען, ווערט היינט זונטאג, געדרוקט א צוגאב־קופאן.
וועגען טאג, ווען עס וועט פערעפענטליכט ווערען די רשימה פון די זוכה־בגורל, וועט ספעציעל געמאלדען ווערען.
זאמלער פון די קופאנען!
גיט שוין אריין אייערע קופאנען אין דער אדמיניסטראציע
פערזוימט נישט אויסצושניידען
דעם צוגאב־קופאן!
פון „נייעם פאלקסבלאט".

אכטונג!
צו אלע לעזער
פון „נייעם פאלקסבלאט"
„נייער פאלקסבלאט"
גרייט צו פאר אלע זיינע שטענדיגע לעזער אהן אויסנאהם
א שעהנע
אינגאנצען אומזיסטע פרעמיע
כדי מיר זאלען וויסען וויפיל פרעמיעס צוצוגרייטען, בעטען מיר די לעזער אויסצופילען דעם דערנעבענדיגען פארמולאר און אפגעבען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט".
צום פערלאג „נייער פאלקסבלאט" ד.8.
אלס שטענדיגער לעזער אייערער בעט איך אריינצושטעלען מיך אין דער רשימה פון די לעזער אויף צו בעקומען די אומזיסטע פרעמיע פון „נייעם פאלקסבלאט".
נאמען און בינאמען ________
גענויער אדרעס ________
דאס שניידט אויס, שרייבט אונטער
און גיט אפ אין דער אדמיניסטראציע, פיעטריקאווער 21.

דייטשלאנד קינדיגט דעם אפמאך

וועגן עקספארט און אימפארט

ווייל פוילען האט איהם נישט ראטיפיצירט

בערלין, 28 (אטע) די דייטשע רעגירונג האט מיטגעטיילט דעם גענעראל סעקרעטאר פון פעלקער-בונד, אז דייטשלאנד האלט זיך נישט מעהר געבונדען מיט דעם וועגען אפשאפען די איין און אויספיהר פערבאטען, ווייל פוילען האט נישט ראטיפיצירט דעם אפמאך.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס פאר דער פוילישער אמבאסאדע אין פאריז

פאריז 28 (ספ. טעל.) פארן בנין פון דער פוילישער אמבאסאדע האבען נעכטען אין אוונט א גרופע פון 40 יונגע קאמוניסטען איינגעארדענט א דעמאנסטראציע און אויסגעדאקט מיט שטיינער די שויבען אין דער אמבאסאדע.

די אנגעקומענע פאליציי האט שוין קיינעם נישט געטראפען. קיינער איז נישט ארעסטירט געווארען.

אראבישער ארבייטער וויל נישט זיין קיין שטרייק-ברעכער

ירושלים 28 (יטא טעלעגראפיש) אין דער קאלאניע נס-ציונה איז פארגעקומען א קאנפליקט. די אינהאבער פון א פרדס וועזלער און הרב דווארצס (וועלכער וואוינט אין אמעריקא) האבען געוואלט רייסען דעם לוין פון די ארבייטער פון 20 פיאסטער אויף 18 מיט א האלבען א טאג. די ארבייטער האבען פערשטרייקט. דאן האבען די קאלאניסטען אנגעשטעלט אראבישע ארבייטער.

ווען די אראבער זענען געקומען צו דער ארבייט און זיך דערוואוסט די סבה פונ'ם שטרייק, האבען זיי זיך נישט געוואלט שטעלען צו דער ארבייט און ערקלערט אז זיי ווילען נישט האנדלען בנגוד די אינטערעסען פון זייערע יודישע חברים.

די זיצונגען פון דער כותל-מערבי-קאמיסיע

ירושלים, 28 (טעלעגראפיש דורך יט"א). די אינטערנאציאנאלע כותל-מערבי - קאמיסיע האט געענדיגט שטודירען דעם יודישען מעמאריאל, צוליב וואס זי האט אויף א טאג איבערגעריסען איהרע זיצונגען. דער יודישער מעמאריאל האט געמאכט זעהר א גוטען איינדרוק.

עפענענדיג די זיצונג האט דער פארזיצער לעפגרען ערקלערט, אז ער האט מיט צופריעדענהייט זיך בעקענט מיט די אינטערעסאנטע אויספיהרונגען פונם מעמאריאל, און אז די יודען שטעלען נישט ארויס קיין תביעות וועגען אייגענטום רעכט אויף כותל-מערבי. בכלל קענען געוויסע וועגען אפגעזעצטע אייגענטום-רעכט נישט אנגעווענדעט ווערען בנוגע רעליגיעזע מקומות — האט אויסגעפיהרט דער פארזיצער.

דער יודישער פערטרעטער ד"ר עליאש האט דאן אפגעגעבען אן ערקלערונג, אז די יודען האבען נישט בדעה צו פארערען אייגענטום-רעכט אויפ'ן כותל. דאס הייסט אבער נישט, אז די, וואס בעהויפטען זייער אייגענטום-רעכט זאלען זיין בערעכטיגט צו ענדערען די סטרוקטור אדער פערבויען דעם פלאץ.

ווייטער האט ד"ר עליאש פארגעשטעלט פאטאגראפישע אויפנאהמעס פון די אויפשריפטען אויפ'ן כותל-מערבי, וועלכע זענען פערניכטעט געווארען ערב דעם אנקומען פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע: די דאקומענטען האבען געמאכט א שטארקען רושם אויף די מיטגלידער פון דער קאמיסיע און אויף די אראבער.

פסק-דין אויף די מיטגלידער פון דער אוקראינישער ארגאניזאציע

1 פערזאן פערמשפט צום טויט די איבריגע צו שווערע תפיסה

לעמבערג, 28 (טעלעפאניש) היינט 10 א זייגער אינדערפריה איז ארויסגעטראגען געווארען דער פסק דין אויף די מיטגלידער פון דער אוקראינישער מיליטערישער ארגאניזאציע.

דער בעשולדיגטער בודא איז פערמשפט געווארען צום טויט. טערעשטשוק, וואציק, נאראלעוויטש און מאכנוצקי צו 4 יאהר שווערע תפיסה מיט פערשארפונגען. קרושעל ניצקי אויף דריי יאהר שווערע תפיסה, קאטשמארסקי אויף צוויי יאהר.

פערזאן, דערונטער צוויי פרויען זענען בעפרייט געווארען.

2 באהן-קאטאסטראפעס אין קאנאדע

27 פערזאן דערהרגעט — 21 פערוואונדעט

לאנדאן, 28 (אטע) פון אטאווא מעלדעט מען אז אין קאנאדע זענען צוליב די פערפליצונגען פארגעקומען צוויי שווערע באהן-קאטאסטראפעס.

אויף דער שטרעקע טאראנטא—וויניפעג איז ארויס א קור'ער פון די שינעס. פערצעהן פערזאן זענען דערהרגעט געווארען דערונטער 4 קינדער, 21 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען.

די צווייטע באהן-קאטאסטראפע איז פארגעקומען אויף דעמזעלבען ארט, דערביי זענען 6 פערזאן דערהרגעט געווארען.

א באהן-צוג מיט 50 פאסאזשירען

פערגראבען געווארען אין דער ערד

לאנדאן 28 (אטע) לויט די מעלדונגען פון טאקיא איז ביי יאמאגוכי צוליב דעם פערדוקען זיך פון דער ערד א צוג פולשטענדיג בעגראבען געווארען. אין צוג געפינען זיך 50 פאסאזשירען זייער גורל איז דערווייל אונבעקאנט. 800 ארבייטער זענען שוין א גאנצע נאכט בעשעפטיגט מיט אויסגראבען דעם צוג. ביז איצט איז די נאך נישט געלונגען צוצוקומען צו דעם אפטיילונג, וואו עס געפינען זיך די פאסאזשירען.

א דונער אריין אין א שיפעל מיט דינאמיט

21 פערזאן דערהרגעט געווארען — 11 שווער פערוואונדעט

ניו-יארק 28 (ספ. טעל.) געוואלדיגע שטורמס האבען אין דער לעצטער נאכט אנגעמאכט געוואלדיגע שאדענס אין פערשידענע ערטער פון צפון-מזרח פון די פעראייניגטע שטאטען.

נעבען בראנקוויל אין דער קאנאדישער פראווינץ אנטאנא איז פארגעקומען א שרעקליכע קאטאסטראפע. א דונער איז אריין אין א שיפעל אין וועלכען עס האט זיך געפונען 20 טויזענד טאן דינאמיט.

דער דינאמיט האט עקספלאדירט. פון די 42 מאן וואס האבען זיך געפונען אויף דער שיף האט מען עלף ארויסגענומען פון וואסער שווער פערוואונדעטע, די איבריגע איין-און-דרייסיג זענען אומגעקומען.

משומדים פערמעהרען זיך אין אונגארן

בודאפעשט (יט"א) דאס יודיש-אונגארישע וואכענבלאט „עדוועגלעסעג" טיילט מיט, אז לעצטענס האט ווידער אונגעהויער-שנעל אנגעהויבען שטייגען די צאהל משומדים. זייט אנהויב מאי האבען בלויז אין בודאפעשט פערלאזען דאס יודענטום אנ'ערך 60 פערזאן, אלע פון מיטעלען קלאס. אין משך פון די לעצטע 6—7 וואכען איז די צאהל נייע משומדים צוויי מאל גרעסער, ווי די צאהל פאר דעם זעלבען פעריאד אין 1929.

איינציגע יודישע מלוכה-שול איז אונגארן געשלאסען

בודאפעשט, (יט"א) די איינציגע פון דער מלוכה אויסגעהאלטענע יודישע מענער-שול אין פאפא איז געשלאסען געווארען צוליב דער קליינער צאהל שילער, און צוליב דער שווערער מאטעריעלער לאגע פון די קהלה-מיטגלידער. די שול אין פאפא האט עקזיסטירט 30 יאהר. די ארבייטסלאזע 5 יודישע לעהרער האבען בעקומען בעשעפטיגונג אין דער ארטיגער דוימיש-קאטוילישער שול.

מעמאריאל פון וויענער קהלה

צו דער בריטישער רעגירונג וועגען דער אימיגראציע-גזרה

וויען, (יט"א) די לעצטע פלענארע פערזאמלונג פון וויענער קהלה-ראט איז געווען געווידמעט דער פראגע פון דער אפגעשטעלטער יודישער ארבייטער-אימיגראציע קיין א"י. דער קהלה-פרעזעס האט פארגעלעזען א מעמאריאל, וואס איז אונטערגעשריבען, געווארען דורך אלע קהלה-פראקציעס. אין מעמאריאל ווערט אפעלירט צו דער מאנדאט-מאכט, דעם פעלקער-בונד און אלע מאנדאט-סיגנאטארען, אז זיי זאלען אויספיהרען די היסטארישע אינטערנאציאנאלע הבטחה, וואס איז נעגעבען געווארען די יודען און הסכם מיט זייערע רעכט אויף א"י. דער מעמאריאל איז ארויסגעשיקט געווארען צו דער בריטישער רעגירונג און אלע בעטרעפענדע אינטערנאציאנאלע קערפערשאפטען.

ערב א גענעראל-שטרייק אין שפאניען

פאריז, 28 (אטע) לויט ידיעות פון מאדריט איז דער שטרייק אין סעווילי פערענדיגט. אין דער שטאט הערשט א טערער. עס זענען געמאכט געווארען א מאסע ארעסטען. די ארבייטסגעבער האבען בעקומען א פעראָרדנונג צו בעזייטיגען פון דער ארבייט, די וואס ווילען זיך היינט נישט שטעלען צו דער ארבייט. די אנפיהרער פון שטרייק וועלען געשטעלט ווערען פאר א אויסערגעוועהנליכען טריבונאל.

נישט קוקענדיג אויף די דאזיגע דראקאנישע מיטלען ווערט אבער די שטימונג וואס א מאל אלס אונרוהיג. אין פרייטאג איז ערקלערט געווארען א גענעראל-שטרייק אין מאלאגא. היינט זאל דאס געשעהען אין קארדאווא און אויף מארגען איז שוין ערקלערט א שטרייק אין גראנאדא. אין גראנאדא איז נעכטען געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען פאליציי און שטרייקענדע דערביי איז איין פאליציי-אפיצער פערוואונדעט געווארען.

אין די מאסגעבענדע קרייזען איז מען איבערצייגט, אז דער שטרייק ווערט אנגעפיהרט דורך א בריטיש-פראנצויזישע רעוואלוציאנערע ארגאניזאציע וועלכע שטרעבט פאר דעם 1-טען יולי צו פראקלאמירען א גענעראל-שטרייק אין גאנץ שפאניען. די רעגירונג איז גרייט אנצונעהמען די שארפסטע מיטלען.

א פאר שווערע שעה פון די יודישע איינוואוינער אויף דער שוויענטא יערסקא גאס

א בימעל מילך פון א יודישע וואוינונג גיסט זיך אראפ אויף א רעליגיעזע פראצעסיע

ווארשא 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די יודישע איינוואוינער פון דער שוויענטא יערסקא גאס האבען פרייטאג אדורכגעלעבט א פאר שווערע שעה צוליב פאלגענדע סבה:

אויף דער שוויענטא יערסקא איז אדורכגעגאנגען א רעליגיעז-קריסטליכע פראצעסיע, וועלכע האט זיך צוריקגעקעהרט פון א פייערליכקייט אין צוזאמענהאנג מיט דער קירכען-פייער פון סערצע יעזוסאווע. פלוצים האט זיך פון א פענסטער פון צווייטען שטאק אראפגעגאסען א בימעל מילך אין בעגאסען עטליכע אנטייל-נעהמער פון דער פראצעסיע. די פראצעסיע האט זיך אפגעשטעלט און עס איז געווארען א געוואלדיגער טומעל. מען האט געשריגען אז די יודען בעגיסען מיט אנרייניקיי"ם די פראצעסיע און ד.א. א פאליציאנט איז באלד ארויף אין דער וואוינונג פון וואו עס האט זיך געגאסען די מילך. דער פאליציאנט האט דארט געטראפען דעם אינהאבער פון דער וואוינונג, א געוויסען יאנקעל קאגאן וועלכע האט זיך פערענטפערט, אז ער איז מיט זיך צוויי יעהריג קינד געשטאנען ביים פענסטער און איהם געגעבען צו טרינקען. פלוצים האט דאס קינד איבערגעדרעהט דאס טעפעל און די מילך האט זיך אויסגעגאסען. דער פאליציאנט האט פעסטגעשטעלט אז די ערקלערונג שטימט מיט דער ווירקליכקייט און ער איז אראפ בערוהיגען דעם עולם. דער המון האט אבער איהם נישט געוואלט הערען און די אויפרעגונג איז אלץ געוואקסען. ענדליך איז ראד געלונגען צו בערוהיגען דעם עולם און דער עולם איז ליקווידירט געווארען.

גענכאפט דעם מערדער פון דעם דינסטמעדעל אין ווארשא

ווארשא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט נאכמיטאג איז געכאפט געווארען דער מערדער פון דעם דינסט-מיידעל העלענא סילעווסקא, וועלכע איז ערמארדעט געווארען דעם פערגאנגענעם דינסטאג אין דער וואוינונג פון איהר ארבייטסגעבער צוקערמאן.

דער ארעסטירטער האט זיך צוערשט נישט מודה געווען, אבער נאך א קאנפראנטאציע מיט פרוי צוקערמאן, וועלכע האט איהם געזעהען אין גארטען און איהם דערקאנט, האט ער זיך מודה געווען.

סקאנדאל בעת דער אויפפיהרונג פון „ציאנקאלי" אין ווארשא

ווארשא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין קינא „קאפיטאל" איז היינט פארגעקומען די פרעמיערע פון „ציאנקאלי", וואס ווערט אויפגעפיהרט דורך די ארטיסטען פון לאדזער פוילישען טעאטער.

אויף דער פארשטעלונג איז געקומען צו א גרויסען סקאנדאל. די ענדעקישע סטודענטען האבען געווארפען פערפומירטע אייער און געמאכט אן אבסטרוקציע. די פארשטעלונג איז איבערגעריסען געווארען.

Aspirin-
TABLETKI
niezbędne również podczas lata
jako środek uśmierzający bóle.
Do nabycia w aptekach.

יוליאן עיסטאנד שטערבליך פערוואונדעט בעת א אויטאבוס-קאטאסטראפע

זאקאפאנע, 28 (טעלעפאניש) דער אויספלוג פון די פען-קלוב מיטגלידער קיין „מארסקע אקא" האט זיך פערענדיגט מיט א אויטא-קאטאסטראפע, בעת וועלכער עס איז שווער פערוואונדעט געווארען דער ריכטער יוליאן עיסטאנד זיין צושטאנד איז א האפנונגסלאזער.

לאדז
29 יוני 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
29 יוני 1930

די בעדייטונג פון קראקאווער קאנגרעס

היינט הויבט זיך אן אין קראקא דער אויסערגעוועהנליכער קאנגרעס פון „צענטראלעוו". מען קען נישט זאגן, אז דער קאנגרעס זאל געהעריג פאראינטערעסירן די עפענטליכע מיינונג. קיינער ערווארט נישט פון דאזיגען קאנגרעס קיין אויסערגעוועהנליכע זאכען, מען ווייסט, אז דער „צענטראלעוו" וועט אין קראקא נישט רופן צו קיין איבערקעהרענישען, נאר פשוט דערפאר, ווייל די פארטייען פון „צענטראלעוו" האבען דערצו קיין כח נישט. די פוילישע קראפט היינט אין פוילען ליגט אין גאנץ אנדערע הענד, אפילו נישט אין „איינסער"־קלוב. און ווייל יענער כח ליגט לעצטענס אין די הענד פון איין איינציגען פערזאן, דעריבער קען די דאזיגע פערזאן דעצידירען וועגען אלץ און אלעם און עס העלפען דא נישט העלפען קיין שום הקפי שלום: מעגען זיי הייסען דאשינסקי, בארטעל, שמאנסקי, טשעכאוויטש אדער יאן פילסודסקי.

דערין מאכען ליגט די טראגעדיע פון די איצטיגע בעציהונגען אין פוילען.

עס איז אבער נישט געזאגט דערמיט, אז די סאנאציע־פרעסע, ווען די פרעסע איזאליכען אונטערשטרייכען די בעדייטונג פון קראקאווער קאנגרעס. קראקא איז נישט ווארשא און צארישען רוסלאנד, און דער „צענטראלעוו" שטעלט נאך מיט זיך נישט פאר אזא קראפט ווי די נאציאנאל־דעמאקראטען האבען פארגעשטעלט אויף זייער קאנגרעס אין אבאזיליא ערב דאס איבערנעהמען די מאכט פון די לעגיאנען. און דערפאר שרעקט קיינעם נישט דאס צונויפזאמלען קיין קראקא די באזיצקעס פון די אפאזיציאנעלע פארטייען פון איין זייט און דעם „סטרושעלעץ" מיט די ווארשאווער „פראקעס" פון דער צווייטער זייט.

דער קראקאווער קאנגרעס האט אבער א גאר אנדערע בעדייטונג.

דער סאנאציע־לאגער וואלט אין מאי 1926 בשום אופן נישט געווינען דעם קאמף, ווען די פארטייען — וועלכע בילדען היינט דעם „צענטראלעוו" ואלען נישט געווען ארויסגעטרעטען אקטיוו לטובת פילסודסקים דיעות. אמת, דעמאלס זענען נאר בלויז דריי פארטייען: פפ.ס. „וויזוואלעניא" און „סטר. כלאפסקי" געשטאנען צוזאמען מיט די פילסודסקיסטען אויף איין זייט באריקאדע אבער אויך אין „פיאסט" און ביי נ. ד. האט פילסודסקי געהאט זיינע בעסטע פערטרויאונגס־מענשען, ווי למשל, די איצטיגע סאנאציע־פיהרער מיערזשינסקי און פאליאקעוויטש. און אויב די מאי־איבערקעהרעניש איז געווארען סאנקציאנירט דורכ'ן סיים, אויב אלס מלוכה־פרעזידענט איז געוועהלט געווארען דער, וועמען פילסודסקי האט געוואלט, איז דאס שוין געווען אויסשליסליך א דאנק די איצטיגע פארטייען פון „צענטראלעוו".

דער קראקאווער קאנגרעס וועט אבער זיין א מאניפעסטאציע פון דער איבערקעהרעניש, וואס איז פארגעקומען אינערהאלב די צענטער לינקע־פארטייען, און ביי 85 פראצענט פון דער בעפעלקערונג אין פוילען. די גאנצע בעפעלקערונג, וועלכע האט מיט אזויפיל ענטוזיאזם אויפגענומען די מאי־איבערקעהרעניש אין קראקא וועט שטעלען א מצבה נאך א לעגענדע, וועלכע האט יאהרען־לאנג געלעבט צווישען די מאסען, וואס ווערען רעפרעזענטירט דורך די פארטייען פון „צענטראלעוו", א לעגענדע, וועלכע האט ביז איין דער מיסטישער טיפעניש פערכאפט די הערצער און די נשמות פון די פוילישע ארבייטער און די פויערישע מאסען: די לעגענדע פילסודסקי.

א זעהר שווערען געראנגעל האבען די דאזיגע פארטייען דורכגעמאכט ביז זיי האבען זיך פון דער דאזיגער לעגענדע בעפרייט.

און נאך א בעדייטונג האט דער קראקאווער קאנגרעס. די „צענטראלעוו"־פארטייען וועלען דארט ארויסטרעטען נישט בלויז מיט א קאמפס־פראגראם, נישט בלויז מיט זייער נעגאטיווע בעציהונג צום איצטיגען רעזשים, נאר אויך מיט א פאזיטיווען פראגראם, ד. ה. מיט א פראגמאטישע גרייטקייט איבערצונעהמען די רעגירונג.

עס איז דאס ערשטע מאל, ווען די צענטרא־לינקע פארטייען האבען זיך דערשלאגען צו א הסכם וועגען א פראגראם־מינימום. וואלטען זיי דאס געטאן, ווען ארטור שליווינסקי האט געשאפען זיין רעגירונג, וואס האט בעדארפט בלויז זיך פארצושטעלען פאר'ן סיים און געפאלען נאך 24 שעה, טאקע א דאנק זיין דעמאקראטישע עקספאזע, וואלט העכסט־וואהרשיינליך צו קיין מאי־איבערקעהרעניש נישט געקומען. אומגעווארפען שליווינסקי'ן האבען א טייל שותפים פון היינטיגען „צענטראלעוו". מעג די סאנאציע־פרעסע שרייבען, אז דער „צענטראלעוו"־פראגראם איז צו פערדאנקען פילסודסקי'ן, וועמענס קלעפ עס האבען געטריבען צו אזא איינהייטליכען פראנט, א פאקט איז אבער, אז אין „צענטראלעוו" ליגט אויך א געוויסער כח, פאר וועלכען די סאנאציע שרעקט זיך זעהר און זעהר.

ג.

193 געענדערטע יודישע פאמיליען־נעמען

ירושלים, (יט"א) דער לעצטער נומער פון אפיציעלען רעגירונגס־בלאט „אפיציעל גאזעט" ענטהאלט א ליסטע פון 193 יודען, וואס האבען געענדערט זייערע פאמיליען־נעמען. דאס רוב זענען די אייראפעאישע נעמען, וואס שטאמען פון פרעמדע שפראכען, איבערזעצט געווארען אין העברעאיש. אלס קוריאז דארף דערמאהנט ווערען, אז איין א געוויסער פאמיליע איז דער פרויען־פאמיליע־נאמען אראנגעענדערט געווארען אויף „אבני סיני", און דער יודישער [illegible] — „אנאטאל".

קאמוניסטישע פארטיי וויל נישט אננעמען די לינקע פועלי־ציון,
וואס האבען זיך אפגעזאגט פון זייער פראגראם

מאסקווא, (יט"א) דער צענטראל־קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי האט זיך ענטזאגט ארייננעמען אין דער פארטיי די 24 געוועזענע מיטגלידער פון די לינקע „פועלי־ציון", וואס האבען מיט אייניגע וואכען צוריק געווענדעט זיך צום קאמוניסטישען אינטערנאציאנאל און צום צ.ק. פון דער קאמוניסטישער פארטיי, ערקלערענדיג, אז זיי זאגען זיך אפ פון ציוניזם און פון זייער קאמף געגען בירא־בידזשאן.

ווי דער יט"א־קארעספאנדענט ווערט אינפארמירט פון א גלייבענסווערטער קוועלע, האט דער צענטראל־קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי געשטעלט די ג. פועלי־ציוניסטען, אז וועגען אננעמען זיי ווערען אין דער פארטיי אלס גרופע קען קיין רייד נישט זיין. אויב זיי ווילען אריינטרעטען אין דער פארטיי, מוז דאך יעדער איינער פון זיי זיך ווענדען אין דער קאמוניסטישער „יאטשייקע" פון זיין ראיאן און די „יאטשייקע" וועט דאן בעשליסען, צי דער אפליקאנט קען אנגענומען ווערען אלס קאנדידאט צו ווערען א מיטגליד פון דער קאמוניסטישער פארטיי, אדער נישט.

„קאמזעט" בעשליסט נעמען געלד
פון בירא־בידזשאנער בודזשעט און עס איבערגעבען קיין קרים

מאסקווא (יט"א) דער „קאמזעט" האט געמאכט א שריט, וואס בעדייט, אז דער „קאמזעט" ציהט זיך טיילווייז צוריק פון זיינע פלענער אין בירא־בידזשאן. דער דאזיגער שריט בעשטעהט אין דעם בעשלוס, וואס דער קאמזעט האט אנגענומען צו נעמען א סומע, פון דריי הונדערט פינף־און־צוואנציג טויזענד רובל, אסיגנירט געווארען פאר בירא־בידזשאן און איבערגעבען די סומע פאר די צוועקען פון דער יודישער קאלאניזאציע אין קרים. אויף דער לעצטער זיצונג פון „קאמזעט" איז אויך אלדיסיט בעטראכט געווארען די פראגע וועגען דער מעגליכקייט צו פערקירצען דעם בודזשעט אין בירא־בידזשאן. עס איז אויסגעטיילט געווארען א ספעציעלע קאמיסיע, וועמענס אויפגאבע וועט זיין צו נעמען וואס מעהר געלד פאר דער קאלאניזאציע אין קרים, פון די סומען, וועלכע זענען אסיגנירט געווארען פאר בירא־בידזשאן.

„ציוניסטישע אונדאנקבארקייט"
וועגען נישט ארייינלאזען זשאבאטינסקי קיין ארץ־ישראל

לאנדאן, (יט"א) דער עקזעקוטיוו־קאמיטעט פון וועלט־פערבאנד פון ציוניסטען־רעוויזיאניסטען האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט וועגען דעם בעשלוס פון דער א"י־רעגירונג נישט צו ערלויבען ה' זשאבאטינסקי די צוריקקעהר קיין א"י. אין דעם קאמוניקאט ווערט געזאגט: „דער עקזעקוטיוו־קאמיטעט פון רעוויזיאניסטישען פערבאנד זעהט אין דער אויסשליסונג פון ה' זשאבאטינסקי פון א"י מעהר ווי אן אקט פון אומגערעכטיגקייט מצד דער א"י־רעגירונג. אין דעם פאל מיט א מאן פון דער נאט, וואס ה' זשאבאטינסקי איז, מוז דער פאקט בעטראכט ווערען אלס א ספעציעלע ציוניסטישע אונדאנקבארקייט. די האנדלונג פון דער פאלעסטינא־רעגירונג נויטיגט זיך נישט אין קיין קאמענטארען און זאל בלויז איבערגעבען ווערען דער עפענטליכער טאדלונג."

לעבעדיגע בילדער פון יודישער נויט און ארימקייט אין ריגע

פון אונזער קארעספאנדענט

אויף שריט און טריט הערט איהר איצט רייד וועגען וועגען פראטעסטע און באנקראטען — ווען א פאר בעקאנטע אדער סוחרים טרעפען זיך צוזאמען, שמועסט מען וועגען באנקראטען, וואס מען הערט זיך, וועגען וועקסלען, וואס געהען צום פראטעסט און וועגען צאהלונגען, וואס ווערען אפגעשטעלט. אויך צווישען די יודישע אנגעשטעלטע און ארבייטער ווערט נישט וועניג גערעדט וועגען דער שווערקייט פון בעקומען הלוואות, וועגען דער קאנקורענץ, וואס וואקסט מיט יעדען טאג און וועגען דעם עקאנאמישען קריזיס.

די יודישע נויט און ריגע וואקסט פון טאג צו טאג. זעלטען ווער עס קוקט אריין אין די שמר ציגע און פער'חושכ'טע ווינקעלעך פון מאסקווער פארשטאט, וואו מען זעהט די פערמאטערטע און אויסגעמאטערטע פנים'ער — מענשען מיט אויסגעלאשענע אויגען, וואס דאנגלען זיך מיט צוליב א ברעקעל ברויט. זעלטען ווער עס קריכט ארויף אין די פינסטערע קעלערס אויף סאראווניקאווער גאס וואו עס לעבען די צעהנדליגער פערביטערטע משפחות און וואו עס פייפט דער יודישער דלות. און בילדער טרויעריגע און שוידערליכע ענטפלעקען זיך פאר דער, וואס האט ביי זיך געפועל'ט זיך אראפצולאזען אין קווארטאל פון דער יודישער ארימקייט, וואס איז פערבארגען פון דעם שטאטישען איינוואוינער. פאר וועלכען די פינסטערע און ארימע קווארטאלען פון מאסקווער פארשטאט זענען גאנץ אומבעקאנט.

ווען איהר שפאצירט טאקע דורך עטליכע אר־ווינקע הויפען אויף סאראווניקאווער און יאקאב־שטאטער גאסען און דערזעהט די בילדער פון יודישען דלות, וואס ווארפט א שיין אויפ'ן לעבען פון הונדערטער משפחות, הויבט איהר אן, נאר אנדערש צו טראכטען וועגען דעם, וואס היינט טאקע קריזיס. אין די דאזיגע הויפען לעבען נישט קיין פראפעסיאנעלע ארימעלייט, וואס זענען שוין צוגעוואוינט צו דער טארבע און שוין בעטלען — דא געהט די רייד וועגען פלומר'שט „הענדלער" און ארבייטער, וואס דארפען פערדינען אויפ'ן לעבען פון דער איגענער פראצע און זענען אנגעוויזען אויף דער איגענער פרנסה. דאס זענען אבער צומייסט קאמישע און טרויעריגע פרנסות. געשעפטען, וואס פאדערן גארנישט און טראגען אויך גארנישט איין. אט פון די געסלעך אויפ'ן פאר־שטאט געהען עס ארויס די הענדלערקעס מיט זייער סחורה: די ווייבער, וואס טראגען ארום די קארבעל בייגעל. אדער א פאר צעהנדליגער איינגעבערלעך און זכען פרוין. עס געהען אבער אויך פערבייטעג, ווען זיי קומען א היים אויסגעמאטערטע און אויסגעהונגערטע מיט עטליכע צעהנדליג סאנטים אין קעשענע — דעם פרויען פאר'ן גאנצען טאג.

איך געה אריין אין א הויף אויף סאראווניקאווע גאס, וואו עס לעבען עטליכע צעהנדליג יודישע פאמיליעס, דאס רוב פון זיי „הענדלער" און „האנד־ווערקער" כביכול, אנ'אלטע אויסגעקריכטע הייזעל אין א זייט פון הויף, גראהע פער'חושכ'טע ווענט די שטיינער פון וועלכע עס האלטען זיך קוים און פערראהען יעדע פערבייגעהער. קינדער וואלגערען זיך ארום פארוויסטע און אפגעריסענע אין שמוץ —

זיי מאטערן וועגען אזעק זייער טאג הייזער אויף דורכשנייט פון דעם טאג. זיי האבען נישט אויף וועמען צו לאזען די קינדער. די ארימע ווייבער און זקנים פון דעם הויף האנדלען מיט וואס איהר ווילט — די מענער האנדלען מיט קאפעטעס און פלאשען, די ווייבער מיט מאנדלעך און ציטרינען. אויף וואס מער מען נישט האנדלען און ווען מען כאפט, קען מען נאך מאכען א פראטאקאל און הייסען משלם זיין א צעהן מאל אזוי פיל, וויפיל די גאנצע סחורה איז ווערט. ליגען זיך די ציטרינען און קנע־בעל האלב אפען און די ארימע ווייבער שטעהען אזוי שעה'ן לאנג און ווארטען אויף א קונה. פערשטעהט זיך, אז אויפ'ן פארשטאט מאכט מען געווים נישט קיין גלענצענדע געשעפטען. נאר אפילו אין שטאט איז אויך נישט גאנץ פונגעלדיג. דערצעהלט מיר איינער, וואס האט פון נויטיגקייט זיך אוועקגעשטעלט אויף הערינגאס קוקע, וויפיל ציטרינען די פרוי וועט פערקויפען. א שעה צייט איז ער אפגעשטאנען ביי איהם און נישט געווארען — די פרוי האט אבער קיין איין ציטרין נישט פערקויפט. און א ציטרין, דערצעהלט די דאזיגע יונגע, פערדינט זי צוויי אדער דריי רובל, היינט קאנט איהר זיך שוין פארשטעלען די פרנסה פון דער ארימער הענדלערקע?

א צווייטער שכן, וואס לעבט אויך און דאזיגען הויף, האנדעלט מיט אלטע פלעשער און מסחר'ט אנגרא. נעהמט ער ארום א גאנצען טאג איבער צעהנדליגער הייזער און קויפט אויף א פאר טון פלאשען, ביז ער פיהלט א זיין צולעכערטען זאק און אויף מארגען פערקויפט ער אנגרא זיין סחורה און לאזט זיך ווידער ארום איבער די גאסען איינ־קויפען נייע סחורה. דער דאזיגער יוד פערדינט א סאנטים אין א פלאש. ווייל ער פערקויפט איהר נישט דירעקט און גרויסע פלאשען־שפייכלער, נאר צו א ווידער־פערקויפער. וועלכער דארף אויך פער־דינען א סאנטים און אט מאכט ער א חשבון און די צעהנדליגער סאנטימען פאר א טאג...

פוינט זיך אין און גיעהט אפיסעליע זייטער, קומט איהר אריין אין א קליינער נידעריגער שטיבעלע. וואו עס לעבען גאנצע דריי משפחות. דער בעל־הבית פון דער צוויי־צימערדיגער דירה אליין א שוסטער, א מטופל מיט פינף קינדערלעך. זעהענדיג, אז זיינע געשעפטען געהען שוואך און

ער קען נישט בעצאהלען דירה־געלד, האט ער פערדונגען איין צימער אויך צו א פאמיליע מיט גאס־ליכע קינדער. אט אזוי האבען זיך געלעבט די צוויי פאמיליעס ביז מיט א קורצער צייט צוריק איז צום שכן ארויפגעקומען אויף קעסט א קראנקע מוטער פון הווינסק און איהרע צוויי טעכטער, אזוי ארום לעבען איצט און דער קליינער צוויי־צימערדיגער פלומרשטער דירה גאנצע דריי פאמיליעס, אדער בעסער געזאגט, גאנצע זעכצעהן מענשען, פונקטעט וועגען ווערט דער „בעלהבית" נישט נהפעל פאר דער מתנה קליינווארג. וואס מאכען קולות און גע־וואלדעוועס און שטוב און פון דער אנדערער זייט פון די קרעכצענישען פון דער אלטער הווינסקער יד־דענע, וואס ליגט און בעט, זיצט ער זיך אזוי און שטוב און לאטעט א שוך, וואס איז זיכער ארויס־געשלעפט געווארען פון מיסט־קאסטען און איז שוין געווען א הונדערט מאל פערלאטעט — אט אזעלכע סחורה ברענגט מען עס צום לאטוטניק, וואס דארף פון לאטענען די לאטעס געבען עסען גאנצע 7 נפשות. און ער זיך פונהעסטוועגען עוסק באמונה און זיין ארבייט — פאר א פינפערל, פאר א צעהנערל, זיצט ער און לייגט א לאטע אויפ'ן שוך, וואס האט שוין פון לאנג פערלוירען זיין שטיוועל־שען אויסזעהן. און אט פערקלאגט זיך אויף דעם געטרייען בעל־מלאכה, וואס זיצט אין א גאנצער קופע פון צוריסענע און צופליצעלטע שטיוועל, שמאטעס, הויבט איהר און צו פערשטעהן, אז עס זעגען דאך, ווייזט אויס, פערהאן אזעלכע, וואס קלעפען טראגען אט די צוריבענע און דורכגעלעכערטע שיך און אפשר זעהט מען ווי נאך ווידער אמאל ברענגען צום זעלבען לאטוטניק אויף „רעפאראטור".

אט אזעלכע פאמיליעס זענען פערהאן און די הונדערטער און זיי קומען נישט אן צו קיין „לחם עניים" אדער אנדערע צדקה־חברות. און אויב יא, בעקומען זיי פון עפעס א „לחם אביונים" א פאר לאט א חודש, זענען שוין צופרידען די, וואס האבען ארבייט און פערדינען א פאר הונדערט רובל א טאג — אזעלכע זענען שוין יחסנים און די אויס־בערשטע פון שמויסעל און דער קבצנישער משפחה.

אט אזוי זעהט אויס דער נעסט פון דער יודישער ארימקייט, וואס שטעלט מיט זיך פאר א לעבעדיגען מוזיי פון נויט און דחקות. אט אזוי לעבען עס א גרויסע צאהל יודישע אומגליקליכע פאמיליעס און אט אזוי זעהט אויס דער ארימער יודישער לעבען און די טונקעלע ווינקעלעך פון מאסקווער פארשטאט.

פלאי.

אראבישע נאטאבלען פערקויפען יודען ערד
נישט געקוקט אויף דער העצע פון אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, (יט"א) דער טעל־אביב־קארעספאנדענט פון האלב־אפיציעלען ארגאן פון דער אראבישער עקזעקוטיווע „אל האיאט" בעקלאגט זיך, אז בעקאנטע אראבישע פערזענליכקייטען, וואס פאדערען אין זייערע ארויסטרעטונגען צו פערווערען יודען קויפען באדען אין א"י, פערקויפען אליין זייער באדען צו ציוניסטישע אינסטיטוציעס. דער קארעספאנדענט ברענגט נעמען פון צוויי דערפער, וואס די דערמאנטע אראבישע נאטאבלען האבען פערקויפט די ציוניסטען. „אל האיאט" גיט צו, אז ענליכע ידיעות קומען אן פון [illegible]־קרייז.

וואו איז דער אויסוועג פון קריזיס?

(צו דער עקאנאמישער לאגע אין לאנד)

די עקאנאמישע לאגע אין לאנד ווערט וואס אמאל אומהערטרעגליכער.

די לאגע פון די סוחרים, וועלכע זענען א דאנק דעם שטייער־שרויף דערפירט געווארען צו א רואין, און הערגאנגען אזוי וויט, אז די שיכט פון דער בעפעלקערונג, וואס איז וויט פון יעדער נישט־לאיאלער האנדלונג לגבי די מאסגעבענדע פאקטארען, האט פון אייגענער איניציאטיווע, אן דער הסכמה און זאגאר נעגען דעם ווילען פון די סוחרים־ארגאניזאציעס איינגעפירט מאסענמיטינגען און גאסען־דעמאנסטראציעס אין א רייה שטעט, און פיל ערטער, ווי א שטייגער אין ווילנער און וולאצלאווקער געגענט, האבען די קרעמער — נעמיינדיאם די יידישע מיט די קריסטליכע — פארמאכט די קראמען און אפגעשיקט די שליסלען די שעפען פון די שטייער־אמטען. אט צו וואס פאר א מדרגה עס איז דער גאנגען די פערצווייפלונג פון די ברייטע האנדעלסמאסען.

נישט פיל בעסער שטעלט זיך פאר די לאגע אין דער אינדוסטריע. דעם גרעסטען חורבן האט דער קריזיס אנגעמאכט אין לאדז, וואו עס האבען באנקראטירט די אנגעזעהענסטע און סאלידסטע פאבריקאנטען. באנקראטען און אויפזיכטען זענען דארט מעשים בכל יום און פערנעמען א בעזונדערע רובריק אין טאג־אין, טאג־אויס אין דער לאדזער פרעסע.

די לאגע אויפ'ן געלד־מארק איז פשוט א פאראדאקסאלע. פון איין זייט שטיקט זיך דער אינדוסטריעלער און דער סוחר און מוז אנקומען צו וואוכערס, צאהלענדיג די העכסטע צינזען. פון דער אנדערער זייט אבער האט זיך נאך קיינמאל נישט געפונען אזוי פיל פריי געלד אויפ'ן פינאנץ־מארק, ווי אין איצטיגען מאמענט, ווען וואס אמאל מעהר נאטירט דער באנק־פאלסקי, און די וועקסעל־קרעדיטען זענען צוליב אויספעהלען פון א געהעריגען וועקסעל־מאטעריאל נישט געווארען אויסגענוצט און די פריוואטע דיסקאנטערען לאזען אראפ פאר גוטע וועקסעל־פארטפעלען פון פריוואטע צינזען־פוס. דאס איז נאך פערשטענדליך א רעזולטאט פון דאס, וועלכער הערשט אויף די פינאנץ־מערק. מען ווייס פשוט נישט וועמען מען קען אנטרויען געלד, פפיט, און נישט איינמאל שטעלט זיך ארויס, אז צו דעם, צו וועמען מען האט נאך נעכטען געקענט אבען צוטרוי, פעררינט שוין היינט נישט דערויף. דער קריזיס שטערט נישט אויף אין ארט, ער געהט אלץ ווייטער און ווייטער און שטערט שוין איין אויף די העכסטע ערטער. ער איז שוין דערגאנגען אפילו צום באנק פאלסקי, וואו די רעזערוון פון פרעמדע וואלוטעס האבען זיך פערקלענערט אין די ערשטע 4 חדשים פון היי־יאהר אויף 121 מיליאן זל., אהער אויף 20 פראצענט און בעטרעפט איצט 403 מיליאן גילדען. עס איז זכראי צוצוגעבען, אז די רעזערווען פון פרעמדע וואלוטעס האבען זיך פערקלענערט אין באנק פאלסקי און משך פון יאהר 1928 אויף 79 מיליאן גילדען און אין יאהר 1929 — אויף 108 מיליאן גילדען. אויך די מלוכה־הכנסות, הויפטזעכליך די, וועלכע זענען פערבונדען מיט די שטייערען און מאנאפאלען, האלטען זיך אין איין פערקלענערען, וואס עס איז א נאטירליכער פועל־יוצא פון דעם קריזיס, וועלכען פוילען מאכט איצט אריבער.

ביי אזא לאגע איז נאך פערשטענדליך, אז די רעגירונגס־קרייזען זוכען מיטלען, אויב נישט אויף בייצוקומען דעם קריזיס, אין כאטש איהם צו פערלייכטערען. איינס פון די מיטלען האט געזאלט זיין די קאנפערענץ, וועלכע עס האט אפגעהאלטען לעצטענס מיניסטער קוויאטקאווסקי מיט די ווירטשאפטליכע קרייזען אין לאנד. מיניסטער קוויאטקאווסקי, וועלכער פירט איצט אייגענטליך אן מיט דער עקאנאמישער פאליטיק אין לאנד, האט פארגעשטעלט א פרייטע פראגראם פון דער רעגירונג אויפ'ן געביט פון ווירטשאפט.

דער לייטער פון דער פוילישער ווירטשאפט לעגט פאר פאלגענדע מיטלען אויף צו היילען דעם קריזיס: 1) איינפיהרען א צאל־שוץ פאר אונזער לאנדווירטשאפטליכער פראדוקציע; 2) בע... אויף בעקוועמע בעדינגונגען א לאנגטערמיניגען אויסלענדישען קרעדיט; 3) ווי ווייט מעגליך בעגרעניצען די מלוכה־אינוועסטיציעס אויף פונאנדערפירען די באהן און פאסט־נעצע, ענטוויקלען דאס אלגעמיינע און פראפעסיאנעלע שול־וועזען אין לאנד. מיניסטער קוויאטקאווסקי זייט אן אויף דעם נייעם פראיעקט פון בור־געזעץ, אויף דעם עלעקטריפיקאציע־פראיעקט, אויפ'ן פראיעקט צו רעגולירען די וויסעל, אויסבוי... זענען פאהרטסיע א. או. וו., 4) ווייטער פונאנדערבויען אן'איינהייטליכע ווירטשאפטליכע געזעצגעבונג; 5) סיסטעמאטיש פונאנדערבויען די טעריטאריאלע זעלבסטפערוואלטונג און דעצענטראליזאציע פון די אדמיניסטראציע־ארגאנען; 7) מיטצווירקען מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס ביים רעארגאניזירען די פראדוקציע און פערקלענערען די קאסטען אין דער אינדוסטריע און מסחר; ענדליך 7) צוטריטליך מאכען פאר אונזער ווירטשאפטליכער עקספאנסיע נייע אפזאץ־מערק.

דאס אלץ איז צוקונפטס־מוזיק. אויף דערוויל לעגט פאר מיניסטער קוויאטקאווסקי צוצופאסען די מהוכה־הוצאות צו די מלוכה־הכנסות, איינצופיהרען הנחות ביים איינמאנען דעם אומזאץ־שטייער, צו בעשטימען עטליכע צענדליג מיליאן גילדען פאר דער בוי־בעוועגונג, פרעמיעס ביים עקספארט פון לאנדווירטשאפטליכע ארטיקלען, קרעדיטען פאר דער לאנדווירטשאפט און דאס פינקטליכע רעגולירען ביים צושטעלען סחורה פאר דער רעגירונג.

דער גלייכגעוויכט פון בודזשעט לאזט זיך וואר איינהאלטען א דאנק די גרויסע קרבנות מצד דעם האנדעל און דער אינדוסטריע, וועלכע קאנען נישט ביישטיין דעם נסיון פון דער שטייער־שרויף און מוזען זיך בעדייטענד רעדוצירען, שוין היי־יאהר וועט אויסקומען זעהר שווער איינצוהאלטען די גלייכגעוויכט פון בודזשעט, פון וואס עס גיט זיך ציילעריש אפ א דין־וחשבון דאס פינאנץ־מיניסטעריום. וואס ווייטער וועט פאר א בעדייטונג קען האבען דער צושאג פון האנדעלס־מיניסטער בנוגע דעם איינפיהרען פון א רעפארם פון דעם אומזאץ־שטייער, וועלכע פליסט אגב מסדר אויפ'ן פאפיר. פערקעהרט: אין דער צייט, ווען די אומזאצען אין האנדעל זענען געפאלען פון 40—30 פראצענט לגבי פאריגען יאהר, נאר טירט די טעגליכע פרעסע, אז די שטייער־אמטער שאצען אפ די אומזאצען מיט עטליכע האנדערט פראצענט מעהר, ווי דאס מאכט פאקטיש אויס.

לאמיר נעמען די נישט־וויכטיגער מיטטלע פראגע, די בוי־בעוועגונג. לויט ווי עס רעכענען אויס וואכקענער, פעהלט אונז אויס, געמענדיג אין אנטאר שטעט מיט א העכער 20־טויזענדיגער בעפעלקערונג איין מיליאן דירות, חוץ־ביי הארה דער יערליכער וואוקס בעטרעפען 55 טויזענד דירות, וואס מיר וואלטען זיך אלזא געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע צו לעזען די וואוינונגס־פראבלעם אין פוילען אין משך פון 10 יאהר, וואלט מען בעדארפט יערליך צובויען 150 טויזענד דירות, און דער אמת'ן אמער האט מען אויפגעבויט אין פוילען אין משך פון די לעצטע זעקס יאהר לערך 107,5 טויזענד דירות, אדער 18 טויזענד דירות יעהרליך, וואס עס מאכט אויס קוים אנ'אכטל־חלק פון דעם, וואס מען וואלט געדארפט אויפבויען.

פון וואנען אבער ביי אונזער ארעמקייט און אומזאץ־קאפיטאל און ביי דעם הערשענדען קריזיס נעמען מיר נעמען דערויף מיטלען? עס איז גאנץ פערשטענדליך, אז אהן א צופלוס פון אויסלענדישען קאפיטאל קא קיין רייד נישט זיין, נישט וועגען פערקלענערען דעם בודזשעט, נישט וועגען ריהרען פון איהר טויטען פונקט די בוי־בעוועגונג אין לאנד, מעגליכע איז מסוגל אויפצולעבען די פערשידענע צווייגען פון אונזער ווירטשאפט. ווי עס האט גאנץ ריכטיק דערקלערט דער געוועזענער פינאנץ־מיניסטער טשעכאוויטש — ביים ארויסטרעטען פון ביבקאלס — קאן נאר אנ'אויסלענדישע הלוואה מעגליך מאכען דאס פערקלענערען פון די שטייערען און אויסשליסען די אינוועסטיציע־הוצאות פון בודזשעט. דערווייל אבער קריגען כמעט אלע מלוכות אויסלענדישע הלוואות, א חוץ... פוילען.

אמת, די גאנצע וועלט־ווירטשאפט־מאסט־איצט אדורך א שווערען קריזיס. אמעריקא דערשט אהר בייספיעלאזיגקייט און נהויסע נויט און איז דער עלבער צייט געפינען זיך אין די פעראייניגטע שטאטען און אין קאנאדע 6 מיליאן מאן קארבן אין די עלענדע טאקען, וועלכע עס קומט אונז פשוט ארויסצואראפען דאס איז פאר אונז א קנאפע נחמה.

נ. גאלדשטיין.

א גאס איז איינגעפאלען

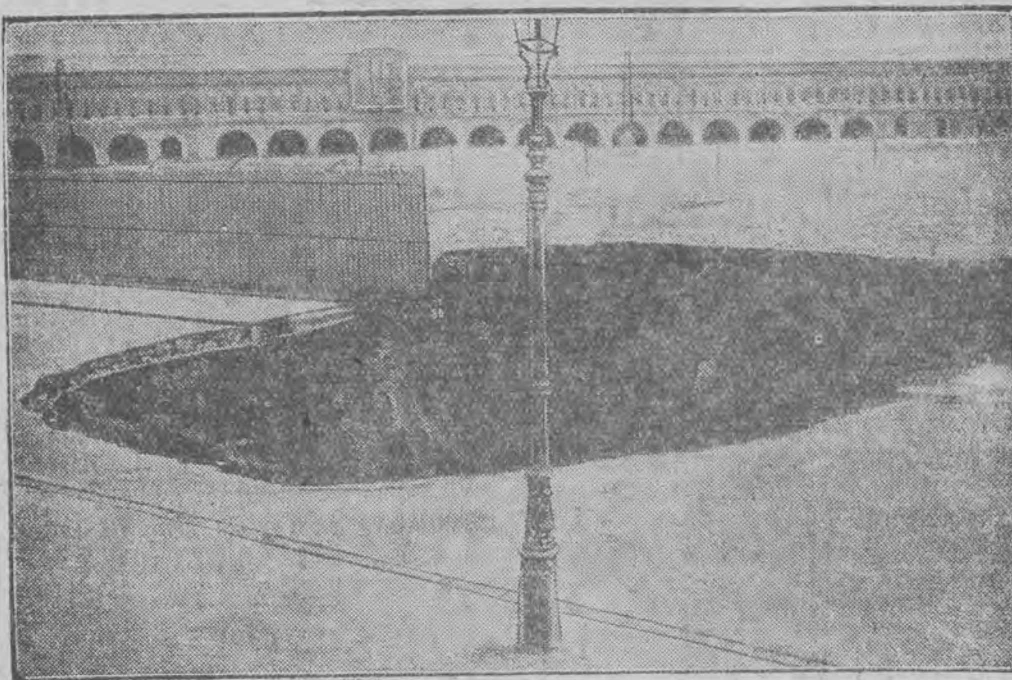

אין דער שטאט צסען האט זיך אויף א גאס פלוצלונג געשפאלטען די ערד און דארט איז אריינגעפאלען א קינד, וועלכעס מ'האט נישט געקענט געפינען

דער מארד אין דער נאכט

(29

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— גערופען האט מען דעם מענש פאולע אנטאנאוו — האט אטא פארטגעזעצט, אפווישענדיג דעם שווייס פון שטערן — ער איז געווען רייך, און פערנומען אנ'אנגעזעהען ארט אין דער שטאט. מחמת לויט זיין פאזיציע האט ער געקאנט זיין א נוצליכער מענש פאר דער ארגאניזאציע, האט מען אויף איהם געווענדעט די אויפמערקזאמקייט און איהם אריינגעצויגען צו זיך... אויף וויפיל מיר איז בעקאנט בעשטעהט די ראזיגע ארגאניזאציע דאס רוב פון אוי־גערופענע „געוועזענע מענשע“, געוועזענע מיליטער לייט אין דער צארישער ארמעע, געוועזענע בעאמטע און סתם אוואנטוריסטען, זאס זייער ציל איז אויף פערשידענע אופנים צו בעקעמפען די איצטיגע רוסישע מאכט... די חברה־לייט זענען אמת אויף גרויסע געהאקטע צרות, אבער זיי מאכען דעם אנשטעל, אז זיי זענען א קראפט, וואס צוזאמקסט זיך כלומרשט... זיי האלטען אפט אפ געהיימע פערזאמלונגען, טראגען ארויס פערשידענע רעזאלוציעס, און... טויט־אורטיילען... און אלס סימן האבען זיי א בלויע צלם'על — אזא בלוי צלם'על ווי די האסט מיר אקארשט געוויזען... יעדען מאל, ווען די ארגאניזאציע פערמשפט איהרען א שונא צום טויט, שיקט זי איהם, אלס ווארענונג, אזא צלם'על אין יעדען מאל, זענען זי פירהט אויס א טויט־אורטייל, איך

לייגט זי אוועק לע'ם דערה'רג'עטען א צלם'על... הערביי איז כדאי צו בעמערקען, אז די דאזיגע צלם'לעך פערמאגט די ארגאניזאציע און א בעגרענעצטער צאהל...

— אויב אזוי קאן דאך זיי אויספעהלען? — האט ריקמאן א פרעג געטאן.

— אָ, ניין! איטליך מאל, ווען אזא צלם'על האט דערפילט זיין בעשטימונג, ארדענען זיך די ארגאניזאציע־לייט אזוי איין, אז דאס צלם'על זאל צוריק אנקומען צו זיי... אזוי, צום ביישפיל, האב איך, ווען אנטאנאוו איז געשטארבען, געזאלט פערהאלטען פאר זיך דאס צלם'על אלס אנ'אנדענק, און דאס טאקע האט מיר שיער געקאסט דאס לעבען.

— ווי אזוי?

— נאך אנטאנאוס טויט האט זיך די ארגאניזאציע דערוואוסט, (איך ווייס נישט אויף וואס פאר אנ'אופן) אז דער שרעקליכער סימבאל איז געבליבען ביי מיר... פון דעם מאמענט אן איז איבער מיין לעבען געהאנגען א מורא'דיגע סכנה... עטליכע מאל איז מיין לעבען געהאנגען אויף א האר... מען האט מיך געוואלט שטעכען, דערטרינקען, פער'סמ'ען... מיט איין ווארט—אריבערטראנספארטירען אויף יענער וועלט... ענדליך, האט איינער פון מיינע פריינד, — וועלכער איז געווען בעוואזענט אין די כללים פון דער ארגאניזאציע — מיר געראטען, איך זאל וואס שנעלער פטור ווערען פונ'ם פאטאלען צלם'על.. אז וכך הוה — איינמאל אין אוונט האב איך איהם איבערגעלאזט ביי דער שוועל פון מיין טיר, און אין א שעה ארום איז דאס צלם'על פערשוואונדען... עמיצער האט איהם אוועקגענומען, און פון דעמאלט אן האט מיך די נקמה־געפאהר אויסגעמיטען.

— ס'ארא ציל האט די ארגאניזאציע?

— איך האב דיר דאך שוין געזאגט: „וועגען דעם געכטיגען טאג“... דערביי קלויבען זיי זיך אבסאלוט נישט פונאנדער אין די מיטלען...

— האט די ארגאניזאציע געלד?

— ראבט זיך, אז גאר א סך, און דאס געלד שיקען זיי איבער פון לאנד צו לאנד...

— ווייסט נישט דער קאפיטאן סאלאמקא געהער זיך אן צו דער ארגאניזאציע?

— אזוי גענוי ווייס איך נישט, נאר איך האב א סך סיבות צו חושד זיין...

— הייסט עס, דו מיינסט, אז אויך ער האט געראטען צו דיספאזיציע א גרעסערע סומע געלד פון דער דאזיגער ארגאניזאציע?

— דאס קען איך דיר גענוי נישט זאגען... אגב קאן איך כמעט נישט דעם קאפיטאן סאלאמקא. איך האב איהם געזעהען בסך הכל א צווי מאל ביי די הייטאנס... און ס'איז מעגליך, אז ער איז דער קאסירער פון דער א... פוילען.

— אזוי מיין איך אויך, אטא, נאך־מער־ה: לויט מיינע אינפארמאציעס, בעט... די סומע, וואס די ארגאניזאציע האט איהם אנפערטרויערט פופציג טויזענד דאלאר...

— אזוי? — האט זיך אטא פער'חידושט — פונוואנען ווייסטו?

— איך ווייס עס פון דעם, וואס סאלאמקא האט דעפאנירט דאס געלד ביי הייטאנען מיט א געוויסער צייט פאר זיין טויט.

— אבער הייטאן איז ערמארדעט, און וואו האט זיך אהינגעטון דאס געלד?

— איך ווייס נישט!.. כל זמן דאס געלד איז נישטא אין דער באנק, איז א סימן, אז מ'האט עס „צוגעהולען“! — האט ריקמאן קאלט א זאג געטון.

— צוגעהולען?.. צוגע'גנב'עט?.. ווער האט עס געקאנט טון?..

ריקמאן האט א ציה געטון מיט די פלייצעס.

— מ'ווייס נישט ווער דער גנב איז, פונקט ווי מען ווייסט נישט, ווער עס איז דער מערדער פון הייטאנען... נו.. יא,, טארטשינסקי האט מיר ערלויבט צו איבערגעבען דיר אלע פרטים, וואס מיר ווייסען.

— אדרבא דערצעהל... איך הער מיט קאפ.

— האט זיך אטא אפגערופען, טיפער איינגעזעצנדיג זיך אין פאטעל, און מאכענדיג זיך בעקוועם אויסצוהערען, וואס זיין שול־קאלעגע וועט איהם דערצעהלען.

ריקמאן האט איהם גענוי איבערגעגעבען אלע פרטים פון דער אויספארשונג און פון דעם עיקר־ענין פון דעם מאמענט אן, ווי ער גופא האט בעגעגנט הייטאנען אנ'איבערגעטענעם לע'ם דער הויפט פאסט ביז צו דעם מאמענט, ווי דער אויפגערעגטער און דערשראקענער וואקס האט געמאלדען וועגען דעם, ווי מען האט אויסגעליידיגט הייטאנס פריוואט קאסע.

צוליב לייכט־פערשטענדליכע סיבות האט ריקמאן פערשוויגען די מעשה מיט דעם זילבערנעם רינג מיט די דריי בלויע שטיינער אויף לידיא נארצעוויטשעס מיטעלסטען פינגער.

אטא האט זיך צוגעהארכט מיט גרויס שפאנונג, און ווי נאר ריקמאן האט געענדיגט, איז ער אויפגעשפרונגען און אומגערודיג אויסגערופען:

— איצט איז מיר קלאר, אל' קלאר!.. דאס אליין פערבונדען מיינע אינפארמאציעס מיט דיינע, און דעריבער דארף פאר דיר קלאר זיין, ווער ס'האט דער'הרג'עט הייטאנען מיט דער לאבענדיקא...

— ווער?

— ווער — ווער? זעלבסטפערשטענדליך, דער קאפיטאן סאלאמקא... ער האט זיי ביידען דער'הרג'עט!..

(פארטזעצונג קומט).

גוואלדיגער שטורם ביים וועהלען א רב אין לובלין

סקאנדאלען און געשלעגען — פארלאמענטארישע אבסטרוקציע א"ה 6 שעה — די נישט-פערעפענטליכע דעפעשע פון הרב קאלישער ליפשיץ — אלע אפאזיציאנעלע ראטמענער פערלאזען די זיצונג

(פון אונזער קארעספאנדענט).

זעהר פיינליכע סצענעס האבען זיך אפגעשפילט אויף דער דינסטאג'דיגער זיצונג פון קהלה-ראט. די לובלינער קהלה האט נאך אזעלכעס נישט איבערגע-לעבט און עס האט זיך גראד אזוי געמאכט, אז די זי-צונג איז אויסגעפאלען אין א טאג, ווען אין לובלין האבען צוליב דער ישיבה פייערונג, געוויילט פיל יי-דישע זשורנאליסטען, וועלכע זענען, פערשטעהט זיך, געקומען ביווא'ינען א זיצונג פון דער אלטער יידישער קהלה אין לובלין.

די ארטאדאקס'שע פראקציע איז דאס מאל גע-ווען גוט ארגאניזירט. מען ווייסט, אז קיינער פון זיי וועט נישט פעהלען, ס'איז שוין געקומען דער ראט-מאן ליבערמאן — א קראנקער האט מען איהם גע-בראכט צו דער זיצונג. דאך פערשפעטיגען זיך עט-ליכע ראטמענער און מען ווארט אויף זיי א גאנצע שעה. 10 א זייגער זענען אלע דריי-צעהן ארטאדאקס'ישע ראט-מענער אויפ'ן ארט; פון דער אפאזיציע זענען פער-האן בלויז 6 ראטמענער. עס פעהלען: 1 בונדיסט, 2 ציוניסטען, איין פאלקיסט און ביידע אונפארטיי-אישע ראטמענער.

די גאלעריע איז איבערפילט.

ווי נאר דער וויצע-פרעזעס ה' א. קורשענב'ים עפענט די זיצונג ווערט פלוצלינג פינסטער אין זאל, ווי עס האבען זיך ארויסגעוויזען האט עמיץ אראפ-גענומען די שרויף פון גאזאלין-רעזערוואר. די פינס-טערניש האט אלעמען איבערראשט און עס האט זיך אנגעהויבען א טומעל, גלייכצייטיג האבען געגומען פלי-הען פערפוילטע אייער' שטינק-באמבעס, און ניס-פ-איש-קעס, די לופט אין זאל איז געווארען א „שמעקענדיגע" א מייל פון דער גאלעריע הויבען מאכען פערשידענע אויסגעשרייען און זינגען די בונדישע „שבועה".

די ארטאדאקסישע ראטמענער הויבען אן אלאר-מירען נאך פאליציי, וועלכע האט בעוואכט דעם קהלה-לאקאל, פון דער גאלעריע שפרינגען איבער איבער-דער בארעריע א גרופע יונגעליים און הויבען אן אומ-ווארפען שטיהלען און טישען. די לאמפען ווערען צו-בראכען און די פאניק ווערט מיט יעדע מינוט גרעסער.

א ווייל ווערט רוהיגער און עס בעקומט זיך דער איינדרוק, אז דער שטורעם איז פעראיבער, פרעזעס פארמאן מאכט אבער א פארווארף די ה"ה ה"ר אל-טען און א. ניסענבוים, אז דאס מאכען זיי שוין די אוהאגמוהרען, ה' ד"ר אלטען פראטעסטירט הויך אויפ'ן קול, די אוהאגמוהרע ווערט דאן בעגייט, דעם אנה"ים איז שוועהר פעסטצושטעלען, ווייל עס איז געווען פינס-טער, מען האט נאר געפיהלט ווי עס פליהען שטיהלען און עס אריבייטען שטעקענס.

עטליכע פאליציאנטען בעווייזען זיך אין זאל, פרע-זעס וולבער גיט ארויס א ריה, פעראדנונגען און פאליציי טרייבט יעדען ארויס פון זאל, בלויז די ראט-מענער, פרעסע-פארשטעהער און עטליכע געצעהלטע דיפלאמאטען מענשען בלייבען איבער. עס ווערען אנגעצונ-דען ליכט און פרעזעס זולבער פערלאנגט, אז די זי-צונג זאל ווייטער פארטגעזעצט ווערען, אין דעם מא-מענט הויבט פליהען שטיינער דורך די פענסטער, שוי-בען ווערען אויסגעהאקט, ווידער ענטשטעהט אין זאל א שטיקעל פאניק, וועלכע ווערט שנעל איינגעשטילט.

די אפאזיציאנעלע ראטמענער געפינען זיך נישט אין זאל, זיי ווארטען אין צווייטען צימער און ה"ר הערשענהארן בעט פעסטצושטעלען, אויב עס איז פער-האן א קווארום, און ווייקליך איז איינער פון די אר-טאדאקס'ישע ראטמענער אוועק אהיים און עס איז קיין קווארום נישט געווען, ה' ד"ר הערשענהארן לאזט דע-ריבער נישט פיהרען די זיצונג אהן א קווארום. די זיצונג ווערט דעריבער איבערגעריסען און מען שיקט אויפזוכען דעם פערשוואונדענעם ארטאדאקס'ישען ראט-מאן און א 15 מינוט אזעם ווערט דער ראטמאן געבראכט צו דער זיצונג און אויך די אפאזיציאנעלע ראטמענער פערנעהמען ווידער די ערטער.

ראטמאן לעווער טראגט אריין א פארשלאג אפצו-לייגען די זיצונג. ווייל נאך אזא סקאנדאל איז אוממעג-ליך 11 א זייגער אווענד אנצוהויבען א זיצונג. ה' ד"ר הערשענהארן האלט, אז דאס איז א נייע זיצונג און דאריף דעריבער גערופען ווערען מיט צוויי טעג פריה-ער. מיט דרייצעהן שטימען געגען 6 ווערט בעשלא-סען פארטצוזעצען די זיצונג.

עס הויבט זיך דאן אן א פארמעלע אבסטרוקציע.

מיט רעדעס, פארשלאגען, בעמערקונגען, פארמע-לע ווערטער, אינטערפעלאציעס און ד. גל. איז דער אבסטרוקציע נעהמען אנטייל אלע אפאזיציאנעלע ראט-מענער איינער נאכ'ן אנדערען. עס האבען נישט גע-פעהלט אויך געגנע האמאריסטישע פארשלאגען. וועלכע האבען ארויסגערופען א הייטערקייט און זאל איז גע-ווען געמיטליך אויף דער דענערווירטער שטימונג פון די ראטמענער.

די אבסטרוקציע האט געדויערט 4 שעה. דריי א זייגער פארטאג קומט א פארשלאג פון די אפאזיציאנעלע ראטמענער וועגען איבעררייסען די זיצונג פון סענ-יערען-קאנווענט. כדי פעסטצושטעלען דעם אופן פון וועהלען א רב, דער פארשלאג ווערט אפגעווארפען.

מען טרעט צו צו דער רבנות-פראגע פרעזעס זיל-בער האלטא לענגע רעדע, וועגען וועהלען א רב אין לובלין.

לויט'ן פארשלאג פון ד"ר אלטען זעהט איבערגע-לעזען אויך דער בריוו פון דער לובלינער אויפזיכטס-מאכט פון יאהר 1928 וועלכע האט פערוועהרט דער איצ-טיגער קהלה דורכצופיהרען די וואהלען פון א רב. ווייל די פראגע אלס א וועהר ערנסטע קען נישט ערלעדיגט ווערען דורך א קהלה, וועלכע האט איהר קא-דענץ שוין פערענדיגט. ערשט די נייע קהלה וועט קענען זיך מיט דער פראגע פערנעהמען.

פרעזעס וואראמאן ערקלערט, אז די אויפזיכטס-מאכט האט איצט א אנדערע מיינונג וועגען דער רב-נות-פראגע.

ה' הערשענהארן, ערקלערט, אז אלס פערוואל-טונגס-מיטגליד איז איהם בעקאנט, אז מיט א טאג פרי-הער האט די גמינע דערהאלטען א דעפעשע פון קא-לישער רב, הרב ר' יחזקאל ליפשיץ, מיט א ביטע נישט בעהאנדלען איצט די רבנות-פראגע, כל-זמן א דין תורה וועט נישט בעהאנדלען זיינע טענות. די דע-פעשע געפינט זיך אין קעשענע פון פרעזעס זילבער, וועלכער האט וועגען איהר געמאכט א שווייג.

פרעזעס זילבער ערקלערט, אז ער האט ספיקות אויב די טעלעגראמע איז א אויטענטישע. ה' ד"ר אלטען האלט, אז אין אזא פאל איז געווען דער חוב פון דער גמינע אנצופרעגען זיך טעלעגראפיש אויב די טעלעגרא-מע איז א ריכטיגע און נישט מען זאל וועגען איהר מאכען א שוויג.

ה' ד"ר הערשענהארן רעפערירט דאן דעם וואה-לום-סעקרעטאריום וואס ער האט אריינגעבראכט אויף דער פערוואלטונגס-זיצונג וועגען דער רבנות-פראגע, רעדנער אטאקירט דער רעדנער וועהר שארף דעם פיעט-ריקאווער רב פערזענליך אין א רייה דאוארעס, וועלכע ער בעשולדיגט אין פערזענליכע פעראינטערעסירונג הורב צופיהרען דעם פיעטריקאווער אלס רב אין לובלין. די דאזיגע בעשולדיגונג איז אגב ארויסגעריקט געווארען דורכ'ן ה' א. ניסענבוים. פרעזעס זילבער ערקלערט, אז ער וועט צוציהען צו פעראנטווארטליכקייט פאר די דאזיגע בעשולדיגונגען. בעת דער רעדע פון ה' ד"ר הערשענהארן האבען די ארטאדאקסען שטארק געטו-מעלט און דאס האט שיעור נישט געהאלטען ביי נייע סקאנדאלען.

3 פריה ערקלערט ה' ד"ר אלטען, אז די ציוניסטען האבען אל יגעטון, כדי די רבנות-פראגע זאל ווערען צו לעזען און ווייל די ארטאדאקסען זענען גרייט פאר יע-דען פרייז דורכצופיהרען דעם „שמועל", וועלען די ציוניסטען פערלאזען די זיצונג און נישט אנטיילנעהמען אין דער אפשטימונג.

ה' לעווער האלט א נייע שארפע רעדע, ווארענט פאר דעם שריט, מאכט אויפמערקזאם, אז בעת אזא שטאט העלשט אזא נויט טאר די קהלה זיך נישט אנגא-זשירען מיט א רב, וועלכער וועט אפקאסטען דער קהלה קאסט נייע עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאטים. ווארי-שא און לאדז קומען גאנץ גוט אויס אהן א רב, הגם זייערע קהלות זענען רייכער. צום שלוס לעזט איבער דער ה' לעווער א פרינציפיעלער דעקלאראציע פון דער בונדישער פראקציע' וועלכע זאגט זיך ארויס בכלל געגען א רב און פערענדיגט מיט אן ערקלערונג, אז „בונד" וועט דעם קאמף נישט פערענדיגען דווקא אוי דער ווענד פון דער קהלה.

אויך די צוויי פערוואלטונגס-מיטגלידער ה"ה שפער און סרעבניק געבען אפ א ערקלערונג, אז מיט אזעל-כע רבנות-וואהלען ווערט פערשוועכט די אויטאריטעט פון א רב בכלל און עס איז א בזיון התורה, זעני-פער פערלאזען זיי די זיצונג.

אלע אפאזיציאנעלע ראטמענער פערלאזען די זי-צונג עס בלייבט איבער נאר די ארטאדאקס'ישע פראק-ציע' וועלכע פיהרט דורך א אפשטימונג און הענדל-טאט פון וועלכער הרב שפירא בעקומט אלע דרייצעהן שטימען, און דער פארזיצער מעלדעט, אז הרב שפי-רא איז געוועהלט געווארען אלס רב אין לובלין.

די ארטאדאקס'ישע ראטמענער מיט'ן פרעזידיום און דער שפיץ זענען תיכף אוועק צום הרב שפירא און איהם געוואונשען מזל-טוב.

ל. ט—ם.

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפא-
ראטורען, שווייסונגען, צוגאטונג פון
מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און
:—: צו גינגען בילליגען פרייז :—:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (ראג זאבארגיס)
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

Komunikacja autobusowa
ŁÓDŹ-PIOTRKÓW
Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

די דעבאטע

(סקיצע)

פון יצחק בלום

די מארגענע פערהייראטע שוועסטער, זעלמא, האט גלייך ביי איהר אריינקומען צו איהר פערהייראטע שוועסטער הילדא'ן, בעמערקט ווי אין הויז איז היינער צוגעקומען א נייע שטיק מעבעל. דאס מאל עפעס אזא גרויסער און שווערער טיש מיט א דיקע גלאז פון אויבען, דער פריהערדיגער טיש איז אויך נישט געווען קיין „זיבעלע", אבער דער נייער האט, ווי מ'זאגט, דעם אלטען פערדעקט.

זעלמא האט א שמייכעל געטון פון איהר אלט-מאדישער שוועסטער'ס נאאיוויטעט אריינצונעמען אזא מעהר מעבעל אין הויז אריין, דערצו נאך אזוינע שווערע... ז, זעלמא, וואלט, דאכט זיך, דערשטיקט געווארען בלויז פון דעם געדאנק, או ביי איהר אין הויז געפינען זיך עפעס עהנליכעס. ס'וואלט איהר אראפגעבראכט צו דער ערד; און מיט א פערבאר-גענעם שמייכעל האט זי א זאג געטון צו איהר שוועסטער:

— ליבע, הילדא, פארט נישט איינזעהען דעם שטאל, וואס די שלעפסט אין אזוי פיל שווערע שטי-קער מעבעל אין הויז. צו וואס בעדארפסטו דאס? וואס בעווארענסטו זיך אזוי?

הילדא האט א קוק געטון אויף איהר שוועס-טער מיט אזא קוק, ווי זי וואלט געזאגט: „די זייסט גאנץ וואס די רעדסט" און האלב און שפאס און האלב און ערנסט ארויסגעזאגט:

— נו, און פון איך דאך נישט קיין מאדערנע ווי דו!

— שטענדיג שטעכסטו מיר נאר מיט מיין מאדערנקייט — האט זעלמא פערדראסיג ארויס-געזאגט — מען רעדט צו דיר, אז ס'איז נישט פראקטיש, או ס'איז נישט שכל'דיג זיך צו מאכען דעם לעבען שווער מיט אזוי פיל מעבעל. מען דארף יעדען טאג אזוי פיל זאכען רייניגען, אראפ-נעמען דעם שטויב; און וואס טוט מען, אז מען דארף נאר זיך איבערציהען.

— איהר מאדערנע פרויען טאכט פון אלץ א וועזען — האט הילדא סארקאסטיש ארויסגערעדט, — עפעס א קלייניגקייט; קליגען, אראפנעהמען דעם שטויב! א נעפעהרליכע שווערע ארבייט! ביי מיר אבער, איז דאס דער גרעסטער פערגעניגען. אט ווי אונזער מוטער פלעגט עס טון ביי אונז אין הויז איז דער אלטער היים... האסטו אמאל בעמערקט אונזער מוטער, עליה השלום, זאל אמאל זיין מיר? די הויזארבייט מאכט נישט מיר פערקעהרט, איך האב פון דעם הנאה, ווייל איך פיהל או איך טו עס פאר מיין היים, פאר מיין מאן, מיינע קינדער; עפעס פיהל איך אזוי גוט און מחיה'דיג ווען איך ענדיג מיין ארבייט אין הויז, קאך דאס עסען און לענט זיך צו אויפ'ן סאפא ווארטען די קינדער זאלען קומען פון שאל. דער מאן פון דער ארבייט, און איך רוה זיך דערוויל אפ. ס'איז אזא זיסע, געבענשטע רוה, די רוה פון דער היים, פון א זיכערער היים, וואו דאס פאמיליען-לעבען שטעהט נישט אויף משקולות.

— און דו, שוועסטער — זיילסט מיר שטענדיג איינ-רייזען, או דיין פאמיליען-לעבען איז אזא רוהיגעס און זיכערס... נו, איך ווינש דיר אזוי קיין שלעכטס נישט, אפער ווען דו מיינסט או א סך שטיקער שווע-רע מעבעל האלטען אויף דאס פאמיליען-לעבען, האסטו א טעות... אין א רעוואלוציע, שוועסטער מיינע, העלפען נישט די שווערסטע „באריקאדע", ווי ווערען צושמעטערט, — האט זעלמא רעדנדיג אין א טאן פון א רעוואלוציאנערע פיהררין.

הילדא האט גוטמוטיג און מיסטרויאיש גע-לאכט:

— און ווי איז, אז מען לעגט פאלר פון אנפאנג קיין „באריקאדע" נישט אוועק, איז שוין בעסער? פאלען דען נישט מעהר מענשען אינ'ם קאמף אהן באריקאדען? או די פערגלייכסט שוין יא די מעבעל צו באריקאדען, מוז איך דיר זאגען, שוועסטער, אז אט די גרויסע שטיקער מעבעל, וואס די קוקסט אן, און לאכסט פון דעם, זענען די באריקאדען פון אונזער היים... וואס האלטען אין א געוויסען גראד אויף אונזער פאמיליען-לעבען. עס לענט אריף אויפ'ן מאן און ווייב א שווערערע און גרעסערע פעראנטווארטליכקייט; עס מאכט פיהלען ווי מען וואלט געווען ארומגערינגעלט פון עפעס א קליינע און שטילע מלוכה'לע פון הויז-ווירטשאפט, קינדער וואס מען מוז היטען, אויף דעם אכטונג געבען, וואס מען קען נישט נעמען נישט מיר נישט דיר און אנטלויפען און איבערלאזען אל זאאיף הפקר... וועהרענד ביי איך, מאדערנע, הענגט אלץ אויף משקולות...

עס דאכט זיך אויס, או אט קען זיך יעדע מינוט אויפהויבען דער מאן, ארעד די פרוי און מיט א לייכטען געמיט אוועקגעהען...

— פארוואס רעדסט דאס אזוי? — האט זעלמא, ווי פאר זיך געפרעגט און אין הארצען זיך געוואונדערט, וואס איהר פשוט'ע, נישט-מאדערנע שוועסטער פערשטעהט אזוי גוט דאס מאדערנע פאמיליען-לעבען, און עס האט אין דער שטיל א ריס געטון איהרע אנ'איינענע וואונד...

איך בעמערק נישט די היינטיגע מאדערנע פאמי-ליען-היימען? אט קום איך, א שטייגער אריין צו דיר, און וואס זעה איך, אין דיינע צוויי צימערלעך, מ'-שטיינס געזאגט, „זאכעלעך" ווי צוזאמענקלעפט פון אפגעפארבטע ברעטלעך און שטעקעלעך, דאס אט ראוט לעמפעלעך קאלירגע, קישעלעך מיט זיידענע אויפגעדעכץ, און ביכער אויף פארבינע פאליצקעלעך, און בילדער אזעלכע קונסטלעך געמאלענע, טאקע אלץ שעהן און פיין, אפער נישט ממשות'דיג. אלץ איז אזוי לייכט און קאלירג ווי א קינדער-שפיל. גיב א בלאז, פליהט דאס אוועק (דערביי האט זי טאקע א בלאז, פליהט דאס אוועק (דערביי האט זי טאקע און א היים, וואו א פאמיליע קען זיך אנשפארען.

— ניין, שוועסטער, ס'איז אלץ וואס דו זילסט קינדער-שפיל, מאדערנער שפיל, אבער נישט קיין היים... אייער גאנצער לעבען איז ווי אייערע מעבעל...

היינט קושט מען זיך, מארגען גט מען זיך...

זעלמא האט געשוויגען; געוועסע פערדראס און געשוויגען...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 29 ג תמוז תר״ץ

יוני
זון-אויפגאנג 3.14
זון-אונטערגאנג 7.59

נייע 2 באנקראטען אין לאדז
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אויף דער פריטאג:דיגער זיצונג פון האנדעלס־געריכט איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט יעקב יוסף פוקס, נאוואמיעסקא 7. פוקס איז שולדיג דער פירמע „סקורזאנע פלעסינג" און ל. גינזבערג 2000 זל. א חוץ דעם געפינען זיך נאך אין אומלויף זיינע וועקסלען אויף 7.300 זל.

אין אויגוסט איז דאס געריכט נישט נאכגעקומען די ווענדונג פון פוקס'ן וועגן א פראלאנגאציע פון זיינע צאהלונגען. דאס אפעלאציע־געריכט האט איהם אבער ערטיילט א פראלאנגאציע אויף 3 חדשים. נאכ'ן אפלויף פון די 3 חדשים האט דאס לאדזער געריכט נישט פערלענגערט די פראלאנגאציע און גלייך ערקלערט איהם פאר באנקראט. דער טערמין פון באנקראט איז פעסטגעשטעלט געווארען פון 14. יוני ה. י. אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס־ריכטער קוזאווסקי, און אלס קוראטאר — פעליקס אבאלי.

פוקס איז געשטעלט געווארען אונטער פאליציי־אויפזיכט.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך ערקלערט געווארען פאר באנקראט די פירמע „אהרן האוויזאר־וויטש" און ער פערזענליך. די פירמע (פיעטריקאווער 69) האט געקויפט גאוין און עס געלאזט אויסארבייטען. די וועקסלען מיט וועלכע זי האט געצאהלט פאר'ן גאוין זענען שפעטער נישט אויסגעקויפט געווארען. האוויזאראוויטש האט די סחורות ארויסגעפיהרט פון זיין סקלאד און האט זיי בעהאלטען ביי זיין שוואגער און די קרעדיטארען ערקלערט, אז ער וועט זיינע חובות נישט בעצאהלען. דאס געריכט האט דעם באנקראט פעסטגעשטעלט פון 31. מאי 1929. אלס קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס־ריכטער יאקוב הערץ און אלס קוראטאר — אדוו. מאנטוואק.

די פירמע „ב. קופליק" אין לעמבערג האט צוגעשטעלט א פראטעסטירטען וועקסעל אויף 1000 זל. פון דער פירמע „ריקשע־פאבריק קרושע און קאטש. פון זגערזש" און האט פערלאנגט ערקלערען זי פאר באנקראט. דאס געריכט האט זיך געשטעלט אויף דעם שטאנדפונקט, אז איין פראטעסטירטער וועקסעל איז נישט קיין בעווייז פון, סיסטעמאטישען, נישט צאהלען און האט דעריבער די ווענדונג פון דער פירמע קופליק אפגעווארפען.

אורטייל אין גרויסען פאבאר = פראצעס
אלע בעשולדיגטע אנערקענט פאר שולדיג און זענען פערמשפט געווארן?

פריטאג 6 א זייגער פארנאכט האט, ביי א געוואלדיגע שפאנונג אין זאל, דאס געריכט ארויס־געטראגען אין פאבאר־פראצעס, פאלגענדען אורטייל:

די 58־יעהריגע האדעם בענטשקאווסקא ווערט פערמשפט אויף 2 יאהר טורמע; דער 52־יעהריגער וויגוועל לענגע — אנגערעכנט 10 יאהר טורמע; ש. מילגראם — אנגערעכנט 10 יאהר טורמע; ע. מילגראם — 1 יאהר; מאקסים סערעיסקי און סאמועל סערעיסקי — צו 1 יאהר טורמע יעדער; ענגעניוש יוליוש עלסנער און יוליוש עלסנער — צו 1 יאהר יעדער; אסקאר האבע, אראלף הענריק האבע — צו 1 יאהר יעדער; טעאדאר שטיינערט — 1 יאהר טורמע און מאריא קאנטשאקאווסקא — 1 חודש טורמע.

אויפ'ן יסוד פון דער אמנעסטיע ווערט בענטש־קאווסקא, לענגע און מילגראם געשענקט אין דריטעל פון דער שטראף און, די איבריגע — א העלפט פון דער שטראף.

אלע בעשולדיגטע איז פעררעכנט געווארען דער פרעווענטיוו־ארעסט.

דער פראקוראטאר האט פערלאנגט פאר די פיר שולדיגסטע: בענטשקאווסקא, און לענגע און אנבערייטע ארעסט.

דאס געריכט האט בעשלאסען אלע בעשולדיגטע צו לאזען אויף דער פריי.

אדוו. קאהן האט ערקלערט, אין נאמען פון אלע בעשולדיגטע, אז זיי געבען אן אן אפעלאציע.

די בעשולדיגטע האבען דעם אורטייל אויפגענומען רוהיג, בלויז בענטשקאווסקא האט זיך פונאנ־דערגעוויינט.

ריזיגע שפירט-אפערע אין לאדז
דער בעשולדיגטער יוד כאנאכאוויטש בעשטראפט מיט 11 מיליאן זל.
די אויספארשונג האט געדויערט העכער א יאהר צייט

(א) אין יאהר 1927 האט די לאדזער פינאנץ־מאכט דערהאלטען אנאנימע אנקלאגע, אז א געוויסער כאנאכאוויטש, וואס האט אן אפטייקן־סקלאד אויף פאמארסקא 28 און זיין אייגען הויז, פערקויפט שפירט אויף נידריגע פרייזען, ווי דער מלוכה־מאנאפאל.

די פינאנץ־מאכט האט דאן ארומגעפיהרט א רעוויזיע, און האט פעסטגעשטעלט, אז כאנאכא־וויטש האט בעקומען פון אקציז דאס רעכט איינצו־קויפען שפירט, פרי צו פאבריצירען קעלניש וואסער. פאר'ן דאזיגען שפירט פלעגט ער צאהלען צו 1 זל. 50 גר. פאר א ליטער, בעת דער נארמאלער פרייז פון שפירט אין מאנאפאל האט בעטראפען 13.50 זל.

די אויספארשונג האט אבער נישט ענטדעקט קיין שום מיסברויכען, ביים פערווענדען דעם דאזי־גען שפירט, לויט די הנהלה־פרייזען, און כאנאכאוויטש האט ווייטער בעקומען פון מאנאפאל שפירט אויף די בילינע פרייזען. נאכמעהר — דער פערברויך פון שפירט האט ביי כאנאכאוויטשען זיך אלס פער־גרעסערט, און ער האט וואס אמאל גענומען אלץ גרעסערע סכומים.

און אקציז איז אבער פערבליבען א פערדאכט, אז כאנאכאוויטש בעגעהט מיסברויכען, און אין א געוויסער צייט ארום האט מען ביי איהם נאכאמאל ארומגעפיהרט א רעוויזיע, דאס מאל האט שוין די רעוויזיע געגעבען סענסאציאנעלע רעזולטאטען. לויט די ביכער האט כאנאכאוויטש נישט געקענט בעווייזען וואוהין ער האט פערווענדעט 38.240 ליטער 100־פראצענטיגען שפירט. כאנאכאוויטש זאל האבען דעם שפירט, וואס איז געווען לייכט פערגיפטעט צוריק גוט געמאכט און איהם פערקויפט אלס גוטען שפירט, בילינגער ווי אין מאנאפאל. אלס רעזול־טאט פון דער רעוויזיע, איז דאס רעכט אויסצוארבייטען קעלניש וואסער ביי כאנאכאוויטשען צוריקגעצוי־גען געווארען. און געגען איהם איז פערפיהרט געווא־רען אן אויספארשונג.

די אויספארשונג האט געדויערט העכער א יאהר צייט, און האט געבראכט טמש סענסאציאנעלע רעזולטאטען: אז זיין קאנקורענץ מיט'ן מלוכה־מאנאפאל האט כאנאכאוויטש געמאכט שאדען דער מלוכה־קאסע אויף 224.907 זל. א טייל פון'ם שפירט, וועלכען כאנאכאוויטש האט געמאכט גוט־ברויכבאר פאר בענוצען, האט ער פערקויפט און פערשריבען אין אויסגאנג, אלס פערקויפטע אין העטייל קעלניש וואסער. ס'האט זיך אבער געווארפען אין די אויגען דער פרט, אז כאנאכאוויטש פלעגט אין זיין געשעפט פערקויפען הונדערטער קילא א טאג, און דאס האט ארויסגעוויזען צו זיין אומוואהרשיינ־ליך. ביי כאנאכאוויטשען האט מען נישט געפונען די ביכער, אין וועלכע ס'איז געווען פערשריבען וויפיל שפירט ער האט געקויפט אין מאנאפאל, און ער האט ערקלערט, אז ער האט די ביכער פערלוירען. פון די עקספעדיציע־איינשרייבונגען אין מאנאפאל גופא האט מען די ציפערן ארויסבעקומען.

די שטייער־מאכט האט, נאכ'ן ארומפיהרען איהר אויספארשונג, די אלע מאטעריאלען אריבער־געשיקט אין דער פינאנץ־קאמער, וועלכע האט בעשטראפט כאנאכאוויטשען אויף 11 מיליאן און 245 טויזענד זל., פרי צו פערזיכערען איהר הכרעה, האט די פינאנץ־קאמער זיך געווענדעט אין געריכט וועגען ארויסגעבען א פערזיכערונג אויף זיין הויז (פאמארסקא 23).

אין דער געשיכטע פון פוילישען מלוכה־אפאראט איז עס דער ערשטער פאל פון אזא הויכער שטראף. מיט א צייט צוריק איז געווען א פאל פון א פאר מיליאנען שטראף אין קאלא, ווען א געוויסער חיים בוים איז בעשטראפט געווארען אויך פאר א שפירט־אפערע. דער ענין האט דאן אנגעשפארט ביז צום העכסטען געריכט און דער שטראף האט טאקע גע־מוזט בעצאהלט ווערען.

דער ענין האט אין שטאט ארויסגערופען א געוואלדיגע סענסאציע.

שטורמישע קאנפערענץ וועגען דער קראנקען-קאסע
קראנקען-קאסע איז שפאר=זאם צוליב דוחק אין פינאנציעלע מיטלען

דער קראנקען־קאסע־קאמיסאר לאפושאנסקי האט פרייטאג גערופען אויף א קאנפערענץ פערטרעטער פון פראפ. קלאסען־פעראיינען, פאר וועלכע דער קאמי־סאר האט געענטפערט אויף א רייה פראגעס בנוגע דער טעטיגקייט פון דער קראנקען־קאסע.

עס איז דערביי געקומען צו א שארפען ווערטער־אויסטויש צווישען דעם הויפט־דירעקטאר לאפושאנסקי מיט די ארבייטער־פארשטעהער.

וויצע־דירעקטאר שוסטער האט אנגעוויזען, אז די קאסע געפינט זיך אין א שלעכט־פינאנציעלע לאגע צוליב וואס עס ווערט געשטערט די נארמאלע ארבייט. דאס פערענדיגען די קור־אנשטאלט אין מושינע און די לעשטשיצע אויף לאגעווניקא, ווערט אויך אויפ־געהאלטען צוליב די מאטעריעלע שוועריגקייטען.

אויך קאמיסאר לאפושאנסקי האט ערקלערט, אז עס קאן איצט נישט זיין קיין רייד וועגען נייע אינוועס־טיציעס אויף וועלכע עס זענען נייטיג גרעסערע סומען, וואס די קאסע פערמאגט נישט. צוליב דעם מוזען אויך איינגעפיהרט ווערען די ווייטגעהענדסטע שפארזאמקייטען און אין דער ערשטער רייה ווערט מען רעדוצירט דאס פערזאנאל. עס וועט איצט ארומגעפיהרט ווערען איינציגע רעדוקציעס פון די פערסאנאלען און אלע אפטיילונגען.

ראטמאן מילנאו האט רעאגירט אויפ'ן שארפען ארויסטריט פון ד"ר באגוסלאווסקי געגען די ארבייטער און געזאגט, אז די פראפעסיאנעלע פעראיינען מוזען שטעהן אויף דער וואך פון דער ארבייט פון קאמי־סאר, ווייל פריהער צי שפעטער וועט די דאזיגע ריין־ארבייטער אינסטיטוציע איבערגעהן צו דער פערוואל־טונג פון די ארבייטער.

ווייטער ברענגט דער רעדנער פאקטען, אז די פער־זיכערטע קראנקע מוזען זיך קויפען איינשפריצונגען ווייל די קאסע גיט אזעלכע נישט ארויס.

נאכדעם ווי עס רעדען נאך סעג. דאנילעוויטש, די יארדאן און אנד. ערקלערט צום סוף קאמיסאר לא־פושאנסקי, אז דער בילאנס וועט פעראפענטליכט ווער־רען, נאכדעם, ווי די אויפזיכטס־ראט וועט איהם בעשטעטיגען.

ספעציעלע דאטשע=צוגען

(—) פון היינט א ווערען איינגעפיהרט ספעציע־לע צוגען פון דער סטאציע לאדז—קאליסקא ביז לאסק, און צוריק. די צוגען, וועלכע וועלען קורסי־רען ספעציעל אין די זונטאגען און חגאות־טעג וועלען זיך אפשטעלען אויך אין קאלומנא און האבראד־נא. פון לאדז וועלען די צוגען אפגעהן האלב 10 פריה. פון לאסק וועלען זיי זיך אומקעהרען 20 מינוט נאך 8 אין אווענט, און וועלען אנקומען קיין לאדז 4 מינוט נאך 9 אויפ'ן קאלישער באהנהויף.

דערפאר אבער וועט דער צוג לאדז—לעמבערג וואס געהט אפ פון קאלישער באהנהויף 4 מינוט נאך 10 אויף די סטאציעס קאלומנא און האבראצניא זיך נישט אפשטעלען.

א דארפס=שרפה

(2) די פערגאנגענע נאכט איז אין דארף וויקנא אויסגעבראכען א שרפה. צוליב דעם ווינד, האט זיך דאס פייער שנעל פערשפרייט און ארומ־גענומען עטליכע ווירטשאפטען און דעם בנין פון דער פאלקס־שולע. ס'זענען אפגעברענט געווארען 2 ווירטשאפטען מיט'ן שטאל און לעבעדיגען אינווענטאר און די פאלקס־שולע.

ביים לעשען דעם פייער איז אהרן הויז, האט זיך שטארק אפגעבריהט די פרוי אנא בלאך. אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין פוזשעשינער שפיטאל.

סוף פון פאבאר פון יאהרגאנג 1909

מארגען מאנטאג ענדיגט זיך דער פאבאר פון יאהר־גאנג 1909. פון היינט אן וועלען אלע פאבאר־קאמיסיעס זיין טעטיג. פאר די וואס האבען פערשפעטיגט זיך צוצושטעלען. פון דינסטאג וועט אדורכגעפיהרט ווע־רען א קאנטראל און די וואס האבען זיך נישט געגע־שטעלט, וועלען צוגעצויגען ווערען דורך דער סטא־ראסטווע צו פעראנטווארטליכקייט.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

דינסטאג, דעם 24־טען, האט מען אנגעהויבען אויסצאהלען די רעגולערע מלוכה־אונטערשטיצונגען פאר מאי פאר די ארבייטסלאזע, וואס האבען דערהאלטען זייערע אונטערשטיצונגען פאר אפריל אין אונטערשטי־צונגס־אמט. און פאר די ארבייטסלאזע, וואס האבען אויסגענומען זייערע אונטערשטיצונגען פון ארבייטס־לאזען פאנד פאר אפריל און האבען נאך באמוטיגט איז אויסצוהאלטען.

ארבייטסלאזע פריליידיגע אין דהתנה געהאט אהין קינדער בעקומען נישט קיין אונטערשטיצונגען. די אויס־צאהלונג קומט פאר אין לאקאל פון אונטערשטי־צונגס־אמט אויף גדאנסקא 131 פון 9 ביז 2 לויט פאר־געהיים פלאן:

מארגען מאנטאג – T U W S Z

ארבייטסלאזיגקייט שטייגט

(—) אויפן שטח פון לאדזער מלוכה־ארבייטס־לאזען אמט זענען דעם 28 ה. ח. געווען פעררע־גיסטרירט 43,992 ארבייטסלאזע, פון דעם בלויז אין לאדז—32,550. אונטערשטיצונגען האבען די פאריגע וואך בעקומען 15,892 ארבייטסלאזע פון, דעם 12,272 אין לאדז. די פערגאנגענע וואך האבען אין לאדז פערלוירען ארבייט 1734 ארבייטער, בעקומען ארבייט האבען 41, ארויסגעפאהרען אויף ארבייט 51 און אויסגעשטראכען זענען געווארען פון די רשימות 1146 פערזאן.

צוריקגעקומען דער לאדזער דע-לעגאט פון טעקסטיל-צוזאמענ-פאהר אין שטוטגארט

(2) נעכטען איז צוריקגעקומען פון שטוט־גארט דער לייטער פונ'ם קלאסען טעקסטיל־פער־איין ה' וואלטשאק. אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די טעקסטיל־פעראייגען, וואס איז דארט פארגעקומען זענען אנוועזענד געווען 199 דעלעגאטען פון דער גאנצער וועלט. ביים עפענען דעם צוזאמענפאהר האט דער פארזיצער פון דייטשען טעקסטיל־פער־באנד שראדע אין זיין בעגריסונגס־רעדע אנגעווי־זען, אז מיט 18 יאהר צוריק איז אינ'ם זעלבען שטוטגארט פארגעקומען א טעקסטיל־ארבייטער קאנגרעס. אלע לאזונגען, וואס זענען דאן פראקלא־מירט געווארען זענען שוין איצט פערווירקליכט געווארען אין לעבען. דעם צוזאמענפאהר האבען בעגריסט פארשטעהער פון אלע לענדער, ס'זענען אויסגעהערט געווארען א רייה רעפעראטען, די בעראטונגען זענען געשטאנען אויף א הויכען ניוואָ.

זיצונג פון קאמיטעט פונאנדער-צובויען די שטאט

(מ) היינטיגען דינסטאג 7 אווענט וועט פאר־קומען א זיצונג פון קאמיטעט פונאנדערצובויען די שטאט, ס'וועלען בעטראכט ווערען די פראגע וועגען פערקלענערען דעם פרייז פאר א קוביק מעטער בוי, בוי־קרעדיטען, קאנווערסיע א. א. וו.

אויף זומער-קאלאניעס

(מ) היינט פאהרען ארויס 200 קינדער, וואס ווערען ארויסגעשיקט דורכ'ן מאגיסטראט אויף די זומער קאלאניעס איגאוולאדו. די קינדער זענען פון שטעטישען ערציהונגס־הויז א. נ. פון זשראמ־סקי און פון דער בורסע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט דיזשורען

(2) עפשטיין פיעטרקאווער 225, בארטאשעוו־סקי פיעטרקאווער 95, ראזענבלום ציגעל־גאס 12, גארפיין וסכארניא 54, קאפראוסקי גאוואמיעסקא 15.

פאסטולאטען פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער וועגען קרעדיט-ענינים
וועלען בעטראכט ווערען אויף א קאנפערענץ פון פרעזעסן פון קרייז-געריכטען
לאדזער דעלעגאציע ביי'ם יוסטיץ-מיניסטער צאר

פרייטאג האט דער יוסטיץ-מיניסטער צאר אין וואַרשע אויפגענומען א דעלעגאַציע פון לאדז. אין דער דעלעגאַציע האט זיך באטייליגט פּרעזעס קאנסול ווייס, דירעקטאר ראַיער און אַרוו. סעליקס מצד דער האנדעלס-קאמער און ה. בארנעט מצד דעם טעקסטיל-אינדוסטריעלער פערבאַנד און ד"ר. גאַדראווסקי פונעם באַנק-פערבאַנד. די דעלעגאַציע האט אנגעוויזן אויף דער נויטווענדיגקייט צו פעראייניטליכן דאס ציוויל-רעכט קודם-כל בנוגע דעם האנדעל, ווייל די איצטיגע לאגע ווירקט שלעכט אויף דעם ווירטשאפטליכן לעבען. די דעלעגאַציע האט אנגעוויזן, אז דאס ליבעראַלע אנווענדן די פּראלאנגאַציעס האט זיך שלעכט אפגערופן אויף די קרעדיטאָרן פון די ווירטשאַפטליכע מיטלען בפרט איז לאדז און פערקלענערט דעם צאָל פון אויסלאַנד צו לאדז.

דער יוסטיץ-מיניסטער האט געלויבט די איניציאַטיוו פון דער האנדעלס-קאמער און האט ערקלערט, אז ער וועט אויספאָדערן פון די פּרעזעסן פון די קרייז-געריכטן סטאַטיסטישע דאטען וועגן די געריכטס-אויפגאבן, וואס ווערן ערטיילט דורך די האנדעלס-אפּעלאַציע-געריכטן און שפּעטער וועט ער צונויפרופן א קאנפערענץ פון די פּרעזעסן פון די קרייז-געריכטן און וועט מיט זיי אַרומרעדן די געשאפענע סיטואַציע.

דער יוסטיץ-מיניסטער האט אויך געראטען, אז די האנדעלס-קאמער זאל צושטעלן איהרע בעמערקונגען און וואונשן פאר די קאָדיפיקאַציע-קאמיסיע פון דער סעקציע פון האנדעלס-רעכט, וועלכע האַלט אַצינד אין צו בעהאַנדלען די פּראָעקטן וועגן פעראייניטליכן דאס האנדעלס-רעכט.

ווייטער האט דער מיניסטער אנגעוויזן אז די האנדעלס-קאמער קען דירעקט ווירקען אז די פעראָרדנונגען וועגן פערהיטן פון באַנקראטן זאל אנטשפּרעכענד אויסגענוצט ווערן, ווייל די האנדעלס-קאמער בעשטימט קאנדידאַטן אויף האנדעלס-ריכטער, גיבן איהר מיינונגען וועגן ערטיילען געזעצליכע אויסקונפטן א.א.וו.

פרי צו פעראייניטליכן דין שטעלונג אין דער לאדזער פראַגע האט די לאדזער האנדעלס-קאמער די פראַגע געשטעלט אויף דער טאג-אָרדנונג פונעם צוזאמענפאָר פון האנדעלס-קאמערן וואס קומט פאר אין פּויזען.

פון דער קולטור-טעטיגקייט פון דער ציון. ארגאניזאציע

אויף די לעצטע זיצונג פון ציוניסטישן קאַמיטעט איז צ. א. אפּגעגעבן געוואָרן א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון קולטור-ראַט פון פערגאַנגענעם שול-סעזאָן:

פאלקס-אוניווערזיטעט

אין משך פון דערמאנטן סעזאָן זענען איינגעאָרדנט געוואָרן קרוב 60 פּאָפּולערע וויסענשאַפטליכע פארלעזונגען אויף פערשיידענע טעמען אין דער העברעאישער יודישער און פוילישער שפּראך. אין די פארלעזונגען וועלכע האבן זיך אויסגעצייכנט מיט א זעהר שטארקער פרעקווענץ מצד די בעזוכער, האבן זיך בעטייליגט די אנגעזעהענסטע פּעלקערטע פון דער שטאט: רעד. י. אונגער, ד"ר י. פרענקעל, ד"ר ז. פרידמאַן, ד"ר וו. פאללעק, אינזש. י. זשעליגסקי, פּראָפ. ה. כהנאי א. לופּאשיצקי, ד"ר זילבערט [בערלין], ד"ר ע. לעווין, פּראָפ. ז. פּאונער, ד"ר ל. מיניץ ד"ר רבקה פיינער, ד"ר צבי זהר פון א"י, מ. גרייצער, און אנד. דער איינגאַנג צו אלע פארלעזונגען איז געווען פריי. צוליב די זומער-פעריען זענען די פארלעזונגען איבערגעריסן געוואָרן.

העברעאישע אָווענד-קורסען

די אָווענד-קורסען פאר דער העבראישער שפּראך און ליטעראַטור ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאציע האבן זיך גוט אנטוויקעלט. אין משך פון פערגאַנגענעם שול-יאָהר זענען געווען טעטיג 6 גרופּען, אויף וועלכע עס האבן געלערנט קרוב הונדערט ווייבליכע שילער און שילערינס מייסטענס פון דער ערוואַקסענער יוגענד, וואס גרייט זיך צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל. עס זענען געווען גרופּען פאר אנפאנגער און פארטגעשריטענע אונטער דער ליטאַנג פון בעריהמטע העברעאישע פעדאגאָגען. צוליב די זומער-פעריען ווערען איצט די למודים איבערגעריסן און זיי וועלען בעגינען ווערען מיט'ן אנהויב פון נייעם שול-יאָהר.

העברעאישע ביבליאטעק און לעזע-זאַל

א בעזונדערס גרויסע אנטוויקלונג אין משך פון די לעצטע חדשים האט אַרויסגעוויזן די העברעאישע ביבליאָטעק, וועלכע איז טעטיג אין לאקאל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. א דאנק דער איבערגעבענער און ענערגישער ליטונג פון „מרכז עברי" איז די ביבליאָטעק רעאָרגאַניזירט און בעדייטענד פערגרעסערט געוואָרן. יעדע וואך קומען צו נייע ביכער פון ארץ-ישראל און אנדערע אויסגאבען און די צאָהל פון די לעזער וואקסט כסדר. ביי דער ביבליאָטעק איז אויך טעטיג א לעזע-זאַל, אין וועלכען עס געפינט זיך די גאַנצע ארץ-ישראל-פּרעסע און אנדערע העבראישע פעריאָדישע אויסגאבען. די ביבליאָטעק און לעזע-זאַל וועלען זיין טעטיג אהן איבעררייסונג אין משך פון די זומער-חדשים.

א הויזוועכטערין אומגעקומען
אין א ביאלאגישען פילטער

פרייטאג, ביי טאג איז אויף ניי צעגעלניאנא 6 די הויזוועכטערין בארבארא טראָפּין פון זעלבן הויז אריין אין ביאלאגישען פילטער דארט צו פערל[illegible] פון די גומענע קישקע אויף צו גיסען וואסער. פּלוצים איז די וועכטערין פערגיפטעט געוואָרן פון די שטיקענדע גאַזען און געפאלען.

די אַרויסגערופענע פייערלעשער האבן נאָך 2 שעה ארבייט אַרויסגענומען די פרוי: אבער שוין א טויטע. ביי דער רעטונגס-ארבייט האט אויך געליטן דער פייערלעשער מאטשפיעווסקי.

דער הויז-בעזיצער וואלפיש ווערט צוגעצויגן צו פעראנטוואָרטליכקייט פאר נישט גוט רייניגען דעם פילטער.

הכנסה פון די לעצטע אינטער-נעמונגען פון די לאדזער פייערלעשער

די לאדזער פייערלעשער טיילען מיט, אז די [illegible] אין העלענאוו, וועלכע איז פארגעקומען דעם 15 יוני האט געבראכט ריינע הכנסה 6,055 זל. און די אָפּצייכנונג וואס איז פארגעקומען דעם 22 יוני האט געבראכט 7,579 זל. צוזאמען 13.634 זל. די פערוואלטונג דאנקט אלע, וואס האבן מיטגעווירקט דעם ערפאלג פון די אונטערנעהמונגען.

מאגיסטראט וועט די אומזיסטע מעדיצינען אויסארבייטען
אין דער אייגענער שטעטישער אפטייק

(מ) די אָפּטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ גיט אַרויס אומזיסט פיל מעדיצינען פאר קראנקע וואס געניסען נישט פון דער הילף אין קראנקן-קאסע. די דאָזיגע מעדיצינען אין די פּריוואַטע אפטייקן קאסטען אבער פיל טייערער ווי ווען זיי ווערן אויסגעארבייט אין דער אייגענער שטעטישער אפטייק. די אָפּטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ האט דעריבער פעראָרדנט, אז [illegible] מעדיצינען וואס ווערן פערשריבן דורך די שטעטישע דאקטוירים זאלען אויסגעגעבן ווערן אין דער שטעטישער אפטייק, וועלכע וועט פון איצט אן זיין אָפן פון 9 פריה ביז 10 אין אָווענט אָהן אַן איבעררייס.

צוליב די היצען פעהלט וואסער

צוליב די היצען פעהלט אויס אין [illegible] וואסער אין מערערע פּלומפּען.

זומער האלב-קאלאניעס
פאר די שילער פון די שטעטישע פאלקס-שולען

(מ) פון דינסטאג וועט אין פּארק פון 3 מאי אנהויבען פונקציאָנירן די זומער-האלב קאלאניעס פאר די קינדער פון די שטעטישע פאלקס-שולען. אין דעם ערשטען טורנוס וואס וועט דויערן ביז'ן 31 יולי זענען אנגענומען געוואָרן 3000 קינדער. די קינדער וועלען בלייבן אין פארק פון 8 פריה ביז 4 נאָכמיטאג אונטער דער אויפזיכט פון פּעדאַגאָגישען פערזאָנאל און וועלען בעקומען פרישטיק, מיטאג און אָווענד-ברויט. די קינדער, וואס וואוינען אויף די עקען שטאט, וועלען אָפּגעפיהרט ווערען אהין און צוריק אין ספּעציעלע טראמוויי-וואגאנען. אין די ביידע גרופּען וואס וועלען דויערן צו א חודש צייט וועלען די קאלאניעס בעזוכען 6400 קינדער (פאראיאהרען 4,800 קינדער).

א שרפה אין גאלקובעק

אין גאלקובעק האט אויסגעבראכען א שרפה וואס האט ארומגעכאפט איינינע בנינים, צווישען [illegible] טעניקעס איז אויסגעבראכען א פּאניק, וואס האט אנגעהאלטען ביז מען האט פערלאשען דאס פייער.

5 בנינים זענען פערברענט געוואָרן.

זעלבסטמארד

(2) אויף זגערזשער 33 האט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמארד די 25 יאָהריגע רבקה געלבארט [illegible] האט איהר אין א שווערען צושטאנד [illegible] געפיהרט יאן שפּיטאל. די סבה פון זעלבסטמארד [illegible] א ראמאנטישע.

סעקרעטאר פון דער פאלעסטינא-פוילישער האנדעלס-קאמער
אין לאדז

(–) מיטוואך דעם 2 יולי 8 אין אָווענט וועט אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין (פּיעטרקאווער 73) פארקומען א פארלעזונג פון ה' י. גראָסקאָפּ דעם סעקרעטאר פון דער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער. די פארלעזונג ווערט אָרגאַניזירט דורך דער פויליש-פאלעסטינישער האנדעלס-קאמער אין פערשטענדיגונג מיט'ן מלוכהשען עקספּאָרט-אינסטיטוט.

קינדער חלשן בעת א גאטעס-דינסט

(2) אין צוזאמענהאנג מיט פערענדיגען דעם שול יאָהר זענען אין א רייה קאשציאָלן פארגעקומען גאטעסדינסטען. בעת אזא פייערליכען גאָטעסדינסט אין כאָינא האבן אין קאשציאָל געחלשט 12 קינדער און מ'האט צו זיי אַרויסגערופען די פאגאטאָוויע וועלכע האט זיי ערטיילט הילף.

בעקער-שטרייק אין פּיעטרקאוו

(גו) צוליב דעם וואס דער מאגיסטראט אין פּיעטריקאוו האט אַרויסגעגעבן א נייעם פּרייז אויף ברויט האבן די בעקער בעשלאסען צו פערשטרייקן. נעכטען האבן זיי אַרויסגעשיקט אין וואָיעוואודסטווע א מעמאָריאל דערוועגן. פּיהלט זיך אין שטאט א מאנגעל אין ברויט.

קל"ר אוזולעס
און
זאבעזפּיעטשעניעס
ווערען ערלעדיגט
אין פערלויף פון 24 שעה.
ביטשריפטען-ביורא
„Polpraw"
נארוטאָוויטשא 1 טעל. 170-01.

סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א פאבריקס-מייסטער

אין דער פאבריק פון די ברידער טייטעלבוים האט געארבייט אלס אויבער-מייסטער א געוויסער ראבערט קייל. דער דאזיגער אויבער-מייסטער האט געהאט א שוואכקייט צו אלע אהן אויסנאהם מיידלעך, וואס האבן געארבייט אין דער פאבריק. מיט א צייט צוריק האט דער אויבער-מייסטער אריינגערופען צו זיך אין קאבינעט, כלומרשט צוליב פאבריקס אנגעלעגענהייטען די ארבייטערין אלגא נייטאן. אבער אנשטאט רעדען וועגן דער פאבריק איז קייל צוגעשטאנען צו דעם מיידעל מיט קיין נישט גאנץ אנשטענדיגע פארשלאגען, ס'איז ענטשטאנען א געראנגעל צווישען דעם מייסטער און דעם מיידעל, וועלכער ס'איז געלונגען ארויסצורייסען זיך פון מייסטערס קאבינעט, אבער שוין מיט א צודראפּעטע פנים, צעריסענע בלוזקע און צעשויבערטע האר. ווען די ארבייטער האבען זיך דערוואוסט וואס איז פארגעקומען מיט אלגא נייטאן, האבן זיי זיך אריינגעריסען צום מייסטער און איהם אפגעקלאפט די ביינער. די פאבריקס-אדמיניסטראציע פון איהר זייט האט קיילן געקינדיגט אויפ'ן ארט דעם פּאסטען אהן שום ענטשעדיגונג.

כדי אויסצומיידען, אז דער ענין זאל נישט איבערגעהן צו דער פּראקוראַטור און כדי צו בעקומען א 3-חדשימדיגע ענטשעדיגונג פון דער פירמע, איז קייל געפאלען אויף אזא אריגינעלע המצאה: ער האט פערפיהרט 3 פּראצעסען: איינעם געגען דער ארבייטערין אלגאן נייטאן פאר רכילות און בעלייריגונג אין נישט מאראלישע מעשים, דעם צווייטען געגען די ארבייטער, וואס זענען איהם בעפאלען און דעם דריטען געגען דער פירמע ברידער טייטעלבוים, וועלכע האט זיך אפגעזאגט צו געבען איהם ענטשעדיגונג.

די דאזיגע פּראצעסען זענען פארגעקומען אין קרייז-געריכט. אין ערשטען פּראצעס געגען אלגא נייטאן זענען ארויסגעטרעטען אנ'ערך 60 עדות, בלויז מיידלעך פון די פערשיידענע פאבריקען, אין וועלכע קייל האט געארבייט אלס מייסטער. די אלע מיידלעך האבען דערצעהלט, אז קייל האט געפאָדערט פון זיי, אז זיי זאלען נאכקומען זיינע עראטישע פערלאנגען, און פיל פאלען האבען די מיידלעך צוליב מורא צו פערלירען די ארבייט געמוזט זיין נאכגיביג. ס'זענען דערצעהלט געווארען זעהר פּיקאנטע זאכען וועגן דער „מייסטעריי" פון קיילן.

אויסהערענדיג די עדות האט דאס געריכט בעפרייט אלגא נייטאן פון פאראנטווארטליכקייט, אז זי האט געמאכט א בלבול אויף קיילן. דאס געריכט האט דאגעגען פערמשפט קיילן אויף א חודש ארעסט נאך פאלש אנקלאגען האס מיידעל אלגא נייטאן.

אויך אין צווייטען פּראצעס זענען אלע ארבייטער, וואס האבען געשלאגען קיילן, בעפרייט געווארען.

איצט וועט דער ענין ערשט איבערגעהן אין פּראקוראטור, וועלכע וועט פיהרען אן אויספארשונג וועגן קיילס מעשים מיט די מיידלעך אין די פאבריקען וואו ער האט געארבייט.

א שווערער אויטא-קאטא-סטראפע
א ארבייטער שווער פערוואונדעט

נעכטען פארנאכט איז אויף זאכאדניא האט געפאהרען א לאסט-אויטא פון דער פירמע יוזעף ריכטער, אנגעלאדען מיט סחורה פון דער אנדערער זייט איז געפאהרען א לאסט-אויטא פון ווירזשעווער מאנופאקטור.

אויף עק זאבארניע און זאוואדזקא איז דער אויטא פון יוזעף ריכטער קאליע געווארען דער מאטאר און דער שאפער, נישט קענענדיג פערקירעווען אין א זייט, איז מיט דער גאנצער קראפט אנגעפאהרען אויף דעם לאסט-אויטא פון דער ווירזשעווער מאנופאקטור. דער ערשטער אויטא האט זיך איבערגעקעהרט און צעדריקט מיט זיך דעם שאפער, זיין געהילף און אן ארבייטער, וועלכער איז געפאהרען אין אויטא. די ארויסגערופענע פּאגאטאוויע האט נאך גרויסע אנשטרענגונגען ארויסגענומען פון אונטער דעם אויטא די פערוואונדעטע און זיי ערטיילט הילף.

דער ארבייטער וולאדיסלאוו יאשטשאק איז שווער פערוואונדעט. ביידע אויטאס זענען צעבראכען געווארען.

לאדזער שאפּקע

די לעצטע פארשטעלונגען פון דער „לאדזער שאפּקע" אין גערטענדעל פון „גראנד האטעל" ציהען צו פיל בעזוכער וועלכע איילען צו זעהען די פרעהליכסטע פארשטעלונגען אין סעזאן.

אנהויב יעדען אָווענד 10 א זייגער.

די העלדישע ארבייט ביים פערטיידיגען דאס האב און גוטס פון איהרע מיטבירגער — מוז האבען א פערזיכערטען מארגען

שטיצט די פרייוויליגע פייערלעשער

בעת דער „פייערלעשער-וואך" פון 22. ביז 29. יוני ד. י.

צו דער ברייטער יודישער געזעלשאפט

(אויפרוף)

היינטיגען דינסטאג ווערט שוין 30 טאג זייט דאס טראגישע אומגליק האט פאסירט אויף זאגאזשקא 38 מיט די 3 יודען, וועלכע זענען אויף א גרויזאמען אופן אומגעקומען. עס האט זיך באלד געגרינדעט א קאמיטעט צו העלפען די פאמיליעס, ווי שאפען פאר זיי א פרנסה־עקזיסטענץ, עסווענען אין פערעפענטליכט געווארען נאטיצען און די צייטונגען וועגען הילף פאר די אומגליקליכע. אבער, ליידער, האט זיך די געזעלשאפט (מיט אנ'או סנאהם פון דעם פערהאין „חסד של אמת") גאנץ קאלט אפגערופען. עס האט זיך קיינער גאר נישט אפגעלעגט פון די 2 קדושים, וועלכע האבען זיך שנעל געוואורפען ראטעווען דעם שלאסער זיוועל און דערביי זייער אייגענע לעבען פערלוירען, גלייך זענען דאס פשוט'ע נישט-געבילדעטע מענשען, ביי וועלכע דאס התמסרות צו דעם אומגליקליכען איז צו זיי געקומען טבעיש, און ניי האבען זיך מקריב געווען פון קיינעם נישט געזעהען, נישט טראכטענדיג, וואס פאר א לעבענס-געפאהר עס דראהט זיי.

מיר פערלאנגען נישט פון קיינעם אזא ארט מסירת נפש. מיר פערלאנגען בלויז צו שטיצען די פאמיליעס, כדי אויך זיי זאלען נישט חלילה פאר הונגער אויסגעהן!

פאריגען שבת איז אין דער ווילקער שהל פארגעקומען ביי קריאת-התורה א נדרים-זאמלונג בעת וועלכער עס איז געפאלען 250 זל. אויך דער חזן פון דער ווילקער שהל ה' ליס פון זיין אייגענער איניציאטיוו שפענדירט דינסטאג. צום טאג פון די שלושים אין ווילקער שהל, זאכאדניא 56, האלב 9 א הזכרה — אזענר, ווי אויך מנחה און מעריב צוזאמען מיט'ן סא"ר, אונטער דער ליטונג פון דירידענט ה' מאקאוסקי. די גאנצע הכנסה געהט פאר די פאמיליעס.

דעם שענעם ביישפיל האפען אין אנדערע שהלען און בתי-תפילות נאכצוטון. עסאיז צו האפען, דאס די געזעלשאפט וועט זיך האך שנעל און ווארים אפרופען, כדי די פאמיליעס זאלען נישט חלילה אוים געהן פאר נויט.

מיט אכטונג

דער קאמיטעט.

אויסשטעלונג פון „דורכוויכטיגען מענש" אין דער „פילהארמאניע"

פרייטאג אין אווענד איז אין פילהארמאניע-זאל געעפענט געווארען די אויסשטעלונג דער „דורכזיכטיגער מענש" איינגעארדענט דורך דער פראנצויזישער געזעלשאפט פאר פאלקס-היגיענע.

אויף דער ערעפנונג האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון דער מאכט, פון וויסענשאפטליכע אינסטיטוציעס און פון דער פרעסע.

די אויסשטעלונג מאכט ווען א שטארקען איינדרוק און ענטהאלט א גרויסע צאהל אנאטאמישע און פאטאלאגישע פרעפאראטען, וועלכע זענען זעהר פרעצין אויסגעפיהרט און רופען ארויס ענטציקונג נישט נאר ביי פאכמענער נאר אויך ביי לאיקער.

די בעהאנט האט די ליטונג פון דער אויסשטעלונג בעשלאסען איינצוארדנען פאר די בעזוכער ספעציעלע פארלעזונגען.

היינט פערוויילונג אין העלענאוו לטובת דער נאכט „פאגאטאווע" ביים „לינת הצדק"

היינט זונטאג קומט פאר אין גארטען „העלענאוו" די לאנג-ערווארטעטע פערוויילונג לטובת דער נאכט-פאגאטאווע ביים „לינת-הצדק", וועלכע לעבט איצט איבער א מאטעריעלען קריזיס.

עס איז איבעריג צו זאגען ווי נויטיג עס איז, אז די דאזיגע יעדער נוצליכע אינסטיטוציע זאל קענען נארמאל פיהרען איהר טעטיגקייט. עס איז איבעריג צו ערווארטען, אז דאס לאדזער פובליקום וועט מאסענהאפט בעזוכען די פערוויילונג. בפרט אז דער פראגראם פון דער פערוויילונג איז אויסערגעוועהנליך רייך און ענטהאלט אויסער א גאנץ פערשידענע אטראקציעס אויך א גרויסע פאנטען-לאטעריע, וואס איז פערזעהן מיט א סך נוצליכע און ווערטפולע פאנטען.

אין דאנערשטאג האט זיך בעוויזען א ביער-עקספערט א. נ. "Prosperite".

דער בילינער פרייז (120) א פעקעל פון וועלכע מיקען מאכען 10 ליטער אויסערגעוועהנליך ביער, מאכט דעם ארטיקעל צוגענגליך פאר די ברייטסטע מאסען. יעדע בעל-הבית'טע וועלכע מאכט דאס ביער אליין א היימישען אופן גיט די גאראנטיע אז עס ענטהאלט נישט קיין שום שעדליכע פאר'ן ארגאניזם סובסטאנציען. כדי צו אונטערצושיידען פון א אנדער ענליכע מינדער-ווערטיגע עקסטראקטען, דארף מען לענקען די אויפמערקזאמקייט אויף דער גרינער פאקונג פון גרינעם קאליר פערזעהן מיט דער פירמא „Prosperite".

די דאזיגע פירמע געפינט זיך אין לאדז, אויף לעשנא 22 טעלעפאן 19161.

וועלט-בעריהמטער אבערקאנטער פון אמעריקא אליהו זאלודקאווסקי אין פוילען

לויט א טעלעגראפישער ידיעה, וואס איז דא דערהאלטען געווארען, ווייליט אין קאליש אויף באזוך ביי זיין קראנקען פאטער, ר' נח שליט"א דער וועלט-בעריהמטער אבערקאנטאר אליהו זאלודקאווסקי.

כדי מקבל פנים צו זיין דעם גרויסען גאסט פאהרט ארויס ספעציעל נאך קאליש א דעלעגאציע פון 6 פערזאן מיט ה' זעלמאנאוויטש'ן בראש.

די דעלעגאציע וועט זיך בעמיהען צו פועלן ביים חשוב'ן גאסט, אז ער זאל פאר זיין אפפאהרען נאך אמעריקא דאווענען א שבת אין לאדז, די דאזיגע ידיעה וועט דער לאדזער יודישער עולם זיכער אויפנעהמען מיט גרויס פרייד.

א שכן דערשטאכען א צווייטען

די מארדען דורך מעסער-שטעכערייען האבען אנגענומען אן עפידעמישען כאראקטער. היינט פארטאגס איז די פאליציי ווידער אלארמירט געווארען דורך אזא מארד, וואס איז פארגעקומען אויף עק קאנטנא און יאנינא.

ארום 5 א זייגער פארטאגס איז פון זיין וואוינונג אויף יאנינא 5 ארויסגעגאנגען דער 31-יעהריגער אנטאני שווידערסקי, פאר'ן טויער האט ער געטראפען זיין שכן סטאניסלאוו ווישניעזסקי. ביידע שכנים האבען צווישען זיך אנגעהויבען א פרייגדליכען שמועס, וועלכער איז אבער באלד איבערגעגאנגען אין א מחלוקה און דאן אין א געשלעג. ווישנעווסקי האט בעקומען דעם ערשטען קלאפ פון שווידערסקי און איז אוועק צו זיך אין שטוב פון וואנען ער איז גלייך צוריקגעקומען מיט א מעסער אין האנד. שווידערסקי האט זיך נישט בעוויזען צו אריענטירען, ווי ער האט שוין בעקומען מיט'ן מעסער אין הארצען אריין.

שווידערסקי איז געפאלען, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט, דער דאקטאר פון פאגאטאווע האט גאר נער קענט קאנסטאטירען דעם טויט, דער מערדער ווישניעווסקי איז ארעסטירט. דער טויטער קערפער פון דעם ערמארדעטען איז אפגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז מיט'ן היינטיגען טאג ווערט אין מיין געשעפט 92 פיעטריקאווער 92 פערקויפט אויסשליסליך די אויסארבייטונגען פון דער ערשטער אינלענדישער שאקאלאד-פאבריק

E. WEDEL

צו פאבריקס-פרייזען.

דאס געשעפט איז אפען אין געוועהנליכע טעג ווי אויך זונטאג און יום-טוב פון 9 א זייגער פריה ביז 10 א זייגער אווענד.

F. BERMAN, Piotrkowska 92.

שדוועטאוויטש בלייבט ווייטער דירעקטאר פון שטאטישען טעאטער

די טעג האט דיר. שדוועטאוויטש אונטערגעשריבען א נייעם אפמאך מיט'ן מאגיסטראט ווייטער צו פיהרען דאס שטאטישע טעאטער.

נייער רעווי-טעאטער

דינסטאג וועט אין לאקאל פון קינא „באיקא" (פראנציסקאנער 31) אנהויבען שפילען דער ווארשאווער רעווי-טעאטער „גוטען אווענד" (דאברי וויעטשור.)

ראדיא

פראגראם אויף זונטאג דעם 29 יוני

900 טראנסמיסיע פון פויזען: ערשטער לאנדעס-אייכאריסטישער קאנגרעס אין פוילען. 11,58 צייט-סיגנאל פון ווארשא און הייגאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא, טאג-פראגראם, טעאטער און קינא-רעפערטואר. 12,10 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען. 16,20 אשמאנסקי „קוויאטי פאלסקיע" פילהארמאנישער ארקעסטער אין ווארשא. 1630 פארלעזונג. 16,50 קאנצערט פון געזאנג-פעראיינען. 1710 פארלעזונג. 1745 רעפרעזענטאציע-קאנצערט פון ווארשאווער פאליציי-ארקעסטער. 1845 פערשידענעס, פראגראם אויף מארגען, 19,05 נוצליכע אין אנגענעהמע אינפארמאציעס, 19,25 גראמאפאן-פליטען, צייט-סיגנאל פון ווארשא, 20,00 ליטעראריש פירטעל שעה. 20,15 פאפולערער קאנצערט פון שווייצער-טאל אויסגעפיהרט דורכ'ן ווארשאווער פילהארמאנישען ארקעסטער. 22,00 פעליעטאן. 22,15 קאמוניקאטען. (מעטעראלאגישער, פאליציי-ספארט-פאט א. אנד.) טאנץ-מוזיק.

רעצטע טעלעגראמען

53 דערהרגעטע פון דונערען און האגעל אין קאנאדא

ניו-יארק 28 (אטע) א שרעקליכער שטורם בעגלייט מיט א האגעל איז אריבער די דרומדיגע פראווינצען פון קאנאדא. דורך דונערס און האגעל-קערנער, וואס האבען געוואויגען איבער א פונט יעדען, דריי און פופציג מענשען דערהרגעט געווארען.

איבער לומסדען און ניו-פאונדלאנד איז אריבער א שווערער שטורם מיט א האגעל. די דעכער פון די הייזער זענען צושטערט געווארען און אלע פענסטער אויסגעהאקט געווארען די שויבען.

7 נעגער פערגוואלדיגט א ווייס מיידעל

דער המון בעלאגערט די תפיסה און וויל זיי לינטשען

ראליי, [נארד קארלינא] 28 [אטע] די תפיסה אין ענקארד איז בעלאגערט פון עטליכע הונדערט פערזאן — אין דער תפיסה געפינען זיך זיבען נעגערס, וואס האבען פערגוואלדיגט א ווייס מיידעל.

דער המון וויל זיך אריינרייסען אין דער תפיסה און ארויספיהרען א לינטש-געריכט איבער די נעגערס.

איטאליענישע רעגירונג פערגרעסערט דעם בודזשעט אויף בעוואפנונגען

רוים, 28 (אטע) דער מיניסטארען ראט האט בעשלאסען צו פערגרעסערען די הוצאות אויף די בעוואפנונגען אויפן בודזשעט יאהר 1930–1931 אויף 50 מיליאן ליר.

Dr. med. S. Heinrich

נעהמט אן זומער-צייט אין פאדעמביע

ווילא „זא כעבטא"

נישט ווייט פון פענטיאנט וויעטשארקאווסקא

ספעציאליסט פון קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען.

גרויסער נאך-סעזאן-אויספערקויף

פון 1 יולי ד. י. פערקויף איך 1500 פאר דאמען- און הערען-שיך צום פרייז פון 20, 25 און 29.50 זל.

נוצט אויס די געלעגענהייט!

ALFRED HEINE, Łódź, Pomorska 24

צופאהר מיט טראמוואיען 4, 8 און 14.

---

1 צימער און 1 צימער און קיך

צו פערמיטען

פייפרא 26, ביי דער אלעקסאנדער גאס.

צו ערפאהרען אוים'ן ארט פון 8—5 נאכמ.

ביים פערוואלטער.

די בילעסטע מאדערנע

שייטלען

ווי אויך פערשידענע פאלעטשקעס,

אזוי ווי אייגענע האר, גוטע אויסארבייטונג צו זעהר בילינע פרייזען.

קאנט איהר נאר בעקומען ביי

פארשוויצקא, קאמיענגא 5

ווערקשטאט, 2-טער שטאק.

אייז

יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו פעטריקאווער 116

טעל. 190-18, פאלודניאווא 22 טעל. 191-26

רעיעל און פינקטליך!

שערט מען און שליכטעט וואלענע און בוימוואלענע קעשלכטערייען

שליכטעריי

מען אין דער

J. ŻWIKOWSKI Łódź, Podleśna 18 tel. 21506

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייטען

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

אין דער לעטשניצע 17 זגיערסקא 17

איז טעגליך פון 1—2

ערצטליכער הויט- און ווענערישער קאבינעט

אונטער דער ליטונג פון

ד"ר ה. רוזשאנער

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קרענקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלעטקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע בערעמעסען א. ש. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

אכטונג, צייטונגס-פערקויפער!

די פערוואלטונג פון צייטונג-פערקויפער פעראיין בעט אלע צייטונגס פערקויפער צו קומען אין פעראיינס-לאקאל זונטאג דעם 29 יוני 7 א זייגער אווענד אויף א בעראטונג וועגען די אבענד-אויסגאבע פון „פאלקסבלאט".

מיט אכטונג די פערוואלטונג

א הערצליכען דאנק

בין איך שולדיג אויסצודריקען דעם חשובן כל-טוער ה' שלמה בעלכאטאווסקי, וויען קינדער-שפיטאל נאמסע 1 פיר זיין לייסטונג און אינטערעסירונג מיט מיר, ווערענד די גאנצע צייט וואס איך האב מיך דארט קורירט.

ישלם לו ד' את פועלו הטוב שעשה עמי ובעד הטובה שעושה עם שאר החולים האומללים הפונים אליו לעזרה, בעת בואם לשם לרפואות.

ברגשי כבוד ובהכנעה גדולה א. ש. גרויסמאן, וויעלון

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.

און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.

קאנטיליוזם מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער היילקאבינעט קאסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

פארווערטס אכטונג לעזער פון אמעריקא. פארווערטס

דער „פארווערטס" קומט שוין ווייטער אן סיי די טעגליכע נומערן סיי די זונטיגע מיט דער

אילוסטרירטער קונסט-ביילאגע

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס - פערקויפער.

גענעראל-פערטרעטער: צייטונגס- און אנאנסען-ביורא

ג. ווינאגראד, לאדז, פעטריקאווער 60, tel. 120-14

גראנד־פענסיאנאט
אין פאדעמביע (ביי טושין)
עמפפעהלט זיך
אויפ'ן זומער=סעזאן.

וויכטיג פאר לעטניקעס!!
די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע
פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען
מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פארקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארביימונגען
ווי: פעלד=בעטען 14 זל., פעלד=בעטען מיט ווענטלעך 18 זל.
לעזשאקעס פון 8 זל. אן, טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.
אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent",
פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.
אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma - Patent"

מיט אכטונג
פירמע „PALMA-PATENT"
אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 85=131

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פערקריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען טאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר'ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהרליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מענשליכער קאפ און קען פערורזאכען א טויט-געפעהרליכע פערפלאנטערונג פון די קישקעס.
ספעציעלע ארטאפעדישע טמענע הייל-באנדאזשען פון מיין מעטאדע באזייטיגען ראדיקאל די געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.
אויך דער פערטרימונג פון קרייץ-ביין, געגען דעם שאפען זיך פון הויקערס ארטאפעדישע הייל-גארסעטען. פאר פערקרימטע פיס און שמערצענדע פלאטפיס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענד און פיס. גומענע שטרימפ אויף פערבריי־טערטע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.
בעמערקונג: דעם פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.
דאנקזאגונג.
דעם געערהטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פרונט II שטאק, דריק איך אויס עפענטליך מיין הייסע דאנקבארקייט פאר זיין אנלעגען מיר דעם ספעציעלען ארטאפעדישען הייל-גארטעל פון זיין מעטאדע, וועלכער האט מיך אויסגעהיילט גענצליך. ס'האט מיר געדראהט צו פלאצען דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונט און בין פעהיג צו דער ארבייט.
Dr. M. Morgenroth sędzia apelacyjny.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקע
רענטגען און ליכטהיילאונגען.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא"
אגראדאווא 10 פון 12—1

Dr.
J. Pik
ul. Żeromskiego 36
tel. 175-50
przy Zielon. Rynku
Chor. nerwowe i wewnętrzne spec. psychonerwice (ataki nerwowe) Przymuje od 5—7
Dla niezamożnych
ceny lecznic.

ארטריטיזם
ווילט איהר זיך געפעהרלאז בעפרייען פון
רעוומאטיזם, אישיאס
אוז פון וועהטאגען אין קרייץ?

רעוומאטיזם איז א שרעקליכע ווייט-פערצווייגטע קראנק-הייט, זי שוינט נישט ארעם און רייך, זי געפינט איהרע קרבנות אויף די בוידעם-שטיבלעך און פאלאצען. די ליידען פון דער דאזיגער קראנקהייט קומען אין פער-שידענע פארמען און אפטמאל טרעפט, אז די אדער יענע קראנקהייט, וועלכע מ'רופט אן מיט א גאנץ אנדערען נאמען, איז פאקטיש אויך נישט עפיס אנדערש, ווי רעוומאטיזם.
אמאל איז עס שמערצען אין די גלידער און געלענקען, אמאל ווידער געשווילעכץ אויף די גלידער, פערקריפעלט הענד און פיס, א צוקען, א שטעכען, א רייסעניש אין די פערשידענע קערפער=טיילען און אפילו אויגען=שוואכקייט, איז אויך א זעהר אפטער רע-זולטאט פון רעוומאטיזם און גיכטישע ליידען. און פונקט אזוי ווי ס'איז פערשידענארטיג דאס בילד פון דער קראנקהייט, אזוי פיל ... זענען אויך די מעגליכע און אונמעגליכע הייל-מיטלען, מעדיקאמענטען, תרופות און זאלבען, וואס ווערען רעקאמענדירט פאר די ליידענדע מענשהייט. אבער דער רוב פון די דאזיגע מיטלען איז נישט אימשטאנד צו קורירען, העכסטענס ברענגען זיי נאר אויף א קורצע צייט א לינדערונג.

וואס מיר עמפפעהלען אייך, איז אן אונשעדליכע ברונעם טרינק-קור, וועלכע
האט שוין פיל ליידענדע געהאלפען!
אונזער קור איז אויסגעצייכענט און ווירקט זעהר שנעל, אויך אין די פאלען פון א
פערעלטערטן כראנישען צושטאנד.
כדי צו געווינען א ווייטערען קרייז פון אנהענ-גער, האבען מיר בעשלאסען, יעדען, ווער עס וועט אונז נאר שרייבען, אונזער זעהר אינטערעסאנטע בע-לעהרענד ברונעם-העפט
פולקאם גראטיס צו שיקען!
ווער עס ליידט בלויז אויף די שמערצען, ווער עס וויל זיך אויף א שנעלען אופן בעפרייען גרינדליך און געפאהרלאז פון די ליידען, דער זאל נעהמען די פעדער און היינט נאך שרייבען
AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf,
Bruchsalerstr. 5. Abt. 43.

קראפט - שפולען
כמעט ווי נייע
ביליג צו פערקויפען
פילינסקי 21, רעכטע אפ. 2 שט. וואלינונג 18.

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי בנישו תא:
דירי ארעא ספרי וגשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאס רע-יעלקייט פון דער אלט - בעוואוסטער
רעכטסקאנסולענטעז-ביורא פון ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 79-148
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געזוכ-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, סארנע, האנדלאווע, אפע-לאציעס, אדוואלאציעס, סלאוולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארויסגעד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פעטריקאווער 17.

ווענעריש־כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 57=213
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

רעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
נושעוושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר'	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר סערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-$4^1/_2$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און וענער.קר.	$11^1/_2$—$12^1/_2$
ר"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$3^1/_2$—$4^1/_2$

סוכאמ-מ טרע פיצ. שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו. פאקען-שטעכן, קינסטליכע צייהן-און-באשטראל. איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעצ. אויך פערלאנג וויזיטען און שטאם. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך בלוטעס און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר קאזשינסקי סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע צייהן, קראנען, פאמבען און א.ז.וו.
די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

7=קלאסיגע שולע און פרעבלשולע פון די רענאמירטע ערציהונגס-אנשטאלט
# קאצענעלזאן-נאחומאב
8 נאר לודקא 8 (צווישען גאוואמיעסקא און וואכאדניא)
טעלעפאן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול-צוואנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען א גענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV
אין פארבערייטונגס-קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון $7-5^1/_2$ יאהר. אין די פרעבעל=שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3-7 י.
חוץ דעם אלגעמיינעם שול-פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער געניסען פון נאכמיטאג-חדר וואו ס'ווירד געלערנט גרונדליך אלע למודי-קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים-ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן
בעמ.: די צאהל שעה'ען, ווי אויך מלמדים פאר למודי-קודש זענען היי-יאהר בעדייטענד פערגרעסערט.
פאר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט א
נאכמיטאג שולע
נאכמיטאג חדר
ביז 50% פיליגער
נאכמיטאג פ עבלשולע

אכטונג לעטניקעס!
פון ווישניאווע=גורע און אומגעגענד.
איך מאך בעקאנט, דאס ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג דעם
„נייעם פאלקסבלאט" און „5 גראשען-בלאט"
פון 7 א זייגער פריה
פון 1 א זייגער מיטאג
ציימונגס-פערקויפער מ. יאמניק
ווילא קאוולא אקעגען די „בלאדניא וולאסנא"

א יונגערמאן
23 יאהר אלט, אינטעליגענט, מיליטער-פריי פיזיש געזונט פון אן'אנגעזעהענער פיינער פאמיליע זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס פ'זאל נישט זיין געגען קלענטסטען געהאלט. צו ערפאהרען טעלעפאן 9 געזונדהייט. 7495

אינטעלי-גענטער
שדכן
וואס האט קאנטאקט אין די פיינסטע בעסערע געזעלשאפט וואוינט זאוואדסקא 19 וו. 4 אלע וואס האלטען ביי שידוכים קענען זיך יעדען טאג רע-גיסטרירען פון 12—2 און 6—4 דיסקרעציע שטרענג געווינגערט. פראנט 1 שט.

השבת אבדה
פאתרענדיג דאנערשטאג ביי-נאכט מיט דער קאלישער באהן נאך לאדז האב איך פערלוירען א פאס מיט א פאטענט 4 קאטעגאריע אויפן נאמען פון שמואל אייזענבערג אפצוגעבען צו
קריסטאל נכערזשער 40.

וואוינונגען
צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען מיט 2 פענסטער און אויך 2 הויכע גרויסע קאלער-שטיבען מיט עלעק-טריע אויף פראנציסקא-נער גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא 9 (מרדכי גבאים גאס) ביי
א. צוקערמאן.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אוועגד זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאגעוניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " 60— " " 4
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " 18— " " 8
איין מילימעטער-שורה אויפער דער פטאס 50 פראצ. טייערע. אויסל. 100 פראצ. טייערע. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Ziilberberg.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.